

Uredništvo in upravnništvo:
Maribor, Koroške ulice 5.

„STRAŽA“

izhaja v ponedeljek, sredo in petek
popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure popold.

Telefon št. 113.

STRAŽA

Harščina listu:

Celo leto . . . . . 12 K
Pol leta . . . . . 6 K
Četrt leta . . . . . 3 K
Mesečno . . . . . 1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6 redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nih velik popust.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 23.

Maribor, dne 25. februarja 1910.

Letnik II.

Nekoliko bilance.

Nismo napisali tega članka iz samohvale, ampak zato, ker hočemo kakor praktični gospodarji vedno imeti jasno sliko o svojem delovanju in napredovanju, in hočemo imeti pot, ki vodi k našim ciljem, vedno natančno in odločno načrtano. Mi se ne smemo nikoli zgubiti v meglenostih, kjer bi se potem vsak na svojo roko in po svoje trudil in pehal. Temelj, na katerem sloni vsa naša organizacija, je trden in globok, ker se opira na Onega, ki je rekel: Ti si Peter-skala . . . Tudi naš cilj je za vsakega, ki se v popolnem prepričanju oklene naših fundamentalnih načel, jase. Zato bi bila neizmerna škoda, ako bi radi nevrejenosti in nepraktičnosti bilo vse naše pehanje za sveto stvar, brezplodno, brezuspešno. Vse naše delovanje se mora vršiti po dobro premišljenem in ostro označenem sistemu, tako da se vse naše sile in siliice spajajo v skupno rezultanto, ki je pot k cilju.

Dobro pa je, če se včasih na tej naši poti nekoliko oddahnemo in pregledamo, koliko smo že dosegli, ker se pri tem marsikaj naučimo.

Letošnja zima je bila za našo štajersko organizacijo zelo živahna. Hitro po novem letu impozantni entedenski zadržni tečaj v Mariboru, ki je združil 60 ukaželjnih mož in mladeničev iz vseh stanov. Ni fraza, ako trdimo, da je moralo zaplapolati srce človeku veselja, ko je videl v težkem delu osivelega moža, kako se je trudil, da bi sledil predavatelju in ničesar izpuštil. Pot, ki smo ga videli na čelu marsikaterega kmečkega moža, pri tem zanj bolj nenavadnem delu, nam je govoreč svedok ukaželjnosti našega inteligentnega ljudstva in nam daje opravičeno upanje na prihodnost.

Nekoliko drzno je sicer zahtevati od priprostih ljudi, ki jih duševno delo, ker ga niso tako vajeni, gotovo hitreje vtrudi, naj bodo vsak dan 8 ur pri pouku, a ni spodletelo. Od nobene strani se ni slišalo kake pritožbe, da bi bilo prenaporno. V mladostnem ognju navdušenja človek marsikaj prenese.

In da je naše ljudstvo, mlado in staro, prešinjeno od nekega mladostnega navdušenja za cilje, ki mu jih je postavila nepolitična organizacija v S. K. S. Z. in v Zadržni zvezi, politična pa v S. K. Z., ali, ako vzamemo širši pojem, v Vseslovenski ljudski stranki, to je pokazal ne samo zadržni tečaj v Mariboru, ampak tudi 4 socialni tečaji, ki so se vršili po novem letu v Smarju pri Jelšah, v Mozirju, v Št. Lenu in v Vitanju. Povsod ista slika. Zbere se marsi

primerno lepo število poslušalcev, od katerih pride marsikdo par ur daleč ne glede na slaba zimska pota. Z veliko pazljivostjo in z občudovanja vredno vstrajnostjo slede potem predavateljem. Kdor je le enkrat bil pri kakem takem predavanju, bo nam pritr dil, da so poslušalci prišli res iz zanimanja in ukaželjnosti, ne pa, da bi delali komu štafažo, kakor se to zgodi večkrat v mestih, kjer razni blaziranci drve na predavanje kakega predavatelja, ki je na glasu, zato, ker je to ravno v modi in zahteva bon ton.

Predavatelji, v prvi vrsti gospodje dr. Hohnjec, Pušenjak, dr. Korošec, so s svojimi vspehi, akoravno so jih stali precej truda, lahko zadovoljni. Poslušalci so jim na eni strani iz vsega srca hvaležni za njihov trud, na drugi strani so si pa nakopičili toliko novega znanja, in si pridobili pri mnogih zadevah popolnoma nov vpogled, tako da se je njihovo duševno obzorje krepko razširilo in imajo sedaj podlago, na kateri lahko zidajo. Le na ta način si lahko vstvarimo generacijo, ki bo kos sedanjim težkim razmeram.

Vsled lepega števila poslušalcev, ki smo jih opazili na vseh naših socialnih tečajih, akoravno je udeležba, ker traja tečaj najmanj dva dni, precej otežkočena in zahteva marsikatero žrtev, lahko uvidimo, da so taki tečaji nujna potreba za naše ljudstvo. Posamezna predavanja ne zadostujejo več. Ljudstvo hoče imeti v nekem precej obsežnem kompleksu vprašanj vtemeljeno in zavestno jasnost, da lahko izreče sigurno sodbo. To nuditi je pa mogoče samo v večdnevni tečajih. Naša nujna naloga je, da skrbimo za to, da bomo priredili kolikor mogoče kmalu v vseh le malo večjih krajih Spodnjega Štajerja socialne kurze. Tem potom bomo dali priliko vsemu spodnještajerskemu slovenskemu ljudstvu, razširiti in okrepiti duševno obzorje ob žuborečem viru znanosti in vede, in ga bomo vzgojili in navdušili za plemenito socialno in zadržno delovanje.

Ako prištevamo k tem socialnim tečajem še brezštevne prireditve: predavanja, predstave, petje, deklamacije, tamburanje itd., ki so se vršile v zadnjem času v naših društvih, zvezah in zadržgah, ako vpoštevamo nove ustanovitve, v prvi vrsti Dekliško zvezo, potem brez pretiravanja lahko rečemo, kakor smo že pričetkom storili, da je bilo v naši nepolitični organizaciji živahno.

Nekak odsev tega živahnega izobraževalnega in zadržnega delovanja je gotovo tudi naša agilnost na političnem polju. Nedelja 13. t. m. bi gotovo ne bila tako svečana in imponujoča, ako bi ne bilo v ozadju vstrajnega dela nepolitičnih društev. Gotovo se mo

ramo v veliki meri zahvaliti temu delu, da je naše ljudstvo tako enotno, kot en mož stopilo za poslance S. K. Z. in tako nesmrtno blamiralo raznesovražnike, v prvi vrsti klaverne štajerčijance, ki so hoteli potisniti zagozdo med ljudstvo in njegove zastopnike.

Pregrešili bi se silno, ako bi dopustili, da bi se ta enotnost, ki sedaj preveva vse naše ljudstvo, raztrgala. Zato na delo za našo nepolitično organizacijo!

Predvelikonočno zasjedanje.

Včeraj dne 24. t. m. je imel državni zbor zopet sejo. Bilo je povsem mirno in tudi ni prišlo do kakih posebnih zanimivosti. Politična javnost stoji sedaj še vedno pod vtisom Schreinerjevega padca. V drugi vrsti pa tvori glavno snov pogovorov med parlamentarci bolezni dr. Luegerja. O tem poročamo na drugem mestu, kar se pa Schreinerja tiče, so najbolj glasni v nemško-nacionalnem taboru. Tukaj vse rohani in se peni. V brezštevilnih varijacijah se izraža ministrskemu predsedniku ogorčenje radi nezaslišane brisiranja nemških svobodomislovcev. Baron Bienenrth, ki je bil še pred tednom dni, ko je cinično zavrnil zahteve Slovanske Unije, najboljši ministrski predsednik, je sedaj hipoma postal izdajalec nemških interesov.

Nemško-nacionalna zveza v državnem zboru je imela včeraj dne 24. t. m. sejo, v kateri je bil soglasno sprejet predlog, s katerim daje zveza duška svojemu globokemu ogorčenju in ostro graja način, po katerem je bil Schreiner prisiljen podati demisijo. Z ozirom na posledice, ki bi naj jih imelo Schreinerjevo odslovljenje na njihovo taktiko, so sklenili odbržati proste roke. Predlog poslanca Wolfa, ki zahteva, naj se naznani ministrskemu predsedniku, da mu ni treba več računati na nemške svobodomiselneglasove, je bil odklonjen. Nemški nacionalci so pač že nekoliko ogorčeni, ker se je baron Bienenrth osmelil tako daleč, da je storil kakšen korak prej, kakor so mu oni dali svoj concedo, a večina njih pa vendar ni tako požrtvovalna, da bi radi enega Schreinerja zapustila vladne jasi. Ne malo jih odvrača od tega koraka tudi vlada, ki hiti na vse načine zatrdjati, da se sistem naše notranje politike ne bo nič spremenil.

Ako so te trditve vlade resne, potem je položaj zelo nejasen. Predvelikonočno zasjedanje bi najbrže še kako minilo, ker ni posebno važnih stvari nadnevnem

PODLISTEK.

V varstvo domačije.

(Konec.)

V nekem drugem slučaju je brezvestni mežnar prodal stare, posrebrene svečnike in lestence pa staro muzikalno orodje.

Bodi nam tedaj zanaprej trdno načelo: domače starine naj ostanejo doma, četudi tuji agentje ponujajo za nje denar. Ljudstvo pomilujemo, ki prodaja za dober kup Súdmarki svoja posestva, sami pa delamo v kulturno-znanstvenem oziru prav to, polneč tujcem muzeje in umetniške zbirke, v zahvalo za to nas imajo za barbore . . .

Ni pa dovolj, da naše starine in umetnine ostanejo doma — kje v ropotarnici; ampak treba jih je spraviti na dan, opisati in fotografirati. Zadnji čas je, da se v tem oziru kmalu začne odločna in dosledna akcija.

„Zgodovinsko društvo“ in „Matica Slovenska“ naj se lotita tega dela, občinstvo pa jima naj gre na roke. Muzej, ki mu je na Spodnjem Štajerskem v Mariboru „Zgodovinsko društvo“ položilo temelj, je za nas neprecenljive kulturne važnosti, in bi zato tudi moral stati v ospredju našega kulturno-političnega programa. Naj bi pač vsak slovenski omikanec dobro vpošteval besede, ki jih je o tej zadevi pisal visoko izobraženi mož, dr. Bog. Vošnjak: „Tekom kratkega bivanja v Mariboru mi je bila dana prilika, da se seznanim z vspehi „Zgodovinskega društva“, ki je doslej že izvršilo veliko narodno in kulturno delo v najlepšem smislu besede. Priznati moram, da me je vest o mariborskem narodnem muzeju in njega otvo-

ritvi naravnost presenetila. Občudoval sem to, kar se je storilo brez vsake tuje pomoči. V muzeju sicer ni kraljevskih kron, ne zlata in srebra, pač pa nekaj, kar je stokrat bolj dragoceno, in sicer so to nemne priče naše narodne individualnosti in naše skromne demokratične tradicije.“

Muzejska zbirka se mora raztezati ne le na starinske in umetniške predmete v ožjem pomenu, ampak na vse narodopisne reči: pohištvo, orodje in orožje, noše, prelo, pletenine in vezenine, krajevne slike in fotografije, ljudske tipe posameznih okrajev itd.

Na podlagi take zbirke se bodo le strokovnjaki mogli določiti oblike, ki so se vživele v našem ljudstvu, bodisi da so domače delo, ali so prišle od drugod, pa so si pridobile pri nas že domovinsko pravico.

Varstvo domačije mora potem storiti daljni korak, mora postati bistveni del narodne vzgoje in izobrazbe, bodisi v šoli ali v društvih. V tem oziru še zija pri nas strahotna vrzel.

Glede novodobnih šolskih poslopij na deželi je cesarski namestnik v svojem nagovoru pri ustanovitvi graškega društva „Heimatschutz“ naravnost priznal, da se je mnogo grešilo zoper pristni domači karakter. Saj pa tudi mnoga šolska poslopja sodijo v vaško idilo, kakor Napoleonov klobuk na glavo petletnega otroka! A kakor pri zidavi, so tudi v moralnem oziru napravile šole še hujše razdejanje. Ne mislimo krivdo zvrčati morda na učiteljstvo, ne, ampak kriv je ves šolski sistem, ki je pri nas popolnoma v službi nasilnega raznarodovanja, s čemur se vzgaja narodna brezznačajnost in kozmopolitizem v slabem pomenu, ki mu je domovinski čut — nezmišlel.

A tudi naši izvenšolski izobrazbi in ljudski vzgoji se mora marsikaj očitati. Poglejmo naše leposlo-

vje in časnikarstvo! Tu imamo prevode pariških romanov, tu se opisujejo velikomestne beznice in saloni, tu srečaš Budo in Mohameda itd., a redki so pisatelji, ki bi po vzgledu Slomška in Jurčiča pogledali globlje v dušo svojega ljudstva. Poglejmo predstave od ljubljanskega odra do najskromnejšega odra bralnega društva na deželi! Tu nastopajo kmetška dekleta kot baronice in grofice, vtisne se jim na deželi včasih verski značaj, ki pa je pogostoma profanacija nadnaravnega reda, a redke so predstave, ki bi gojile domovinski čut, kjer se bi se nazorno predstavljala ljubkost domačije, kjer bi dobile dostojno mesto stare častitljive narodne šege! Imamo pač nekaj takih predstav, a so večinoma iz starejšega časa.

V naših ilustrovanih listih najdemo slike po klišejih, naročenih pri raznih tvrdkah v Berolinu, slike domačih krajev, šeg, predmetov in ljudskih tipov pridejo redko na vrsto.

Nazaj torej k domači grudi! Obsojamo človeka, ki se nauči tujega jezika, pa zataji svojega materinskega, ravno tako je napačen napredek in način izobrazbe, ki ubija ljudstvu v glavo vse mogoče svetovne ideje, ki mu potem zamorijo lastno dušo. Nasprotno se mora vršiti proces izobrazbe: Narodno individualnost ohraniti, požlahtniti, spraviti na vidik, pridobiti ji veljavo v svetovnem življenju.

H koncu še apel na visoko vlado in njene organe! Ako vlada resno misli podpirati društva v varstvo domačije, naj pomisli, da je pred vsem ljudstvo oni faktor, ki daje značaj in vrednost zemlji. Zato je pa največje protislovje, če vlada na eni strani hoče pospeševati stremljenje imenovanih društev, z druge strani pa podpira nasilno raznarodovanje — zlasti s šolami in tujim uradničtvom, ki imata nemajhen vpliv na gojitev domovinskega čuta. Torej: domačija domaćinom!

redu. Za rekrutni kontingent se pa vladi tako ni treba bati, ker bodo glasovale gotovo tudi nekatere skupine Slovanske Unije zanj.

A grozeče in preteče se bliža vprašanje: Kaj pa potem? Proti Slovanski Uniji se ne da vladati, — Unija pa zopet ne stopi v vlado, kakor samo, če se sedanji sistem korenito spremeni. A prišlo bo še pa mnogo drugih težkoč.

Antagonizem med nemškimi svobodomiselnici in krščanskimi socialci bo stopil jasneje kot kedaj prej na plan. Kot nekaka overtura k temu se sliši sklep nemško-nacionalne zveze, ki zahteva od ministrskega predsednika, da mora pod vsakim pogojem zasesti mesto nemškega ministra-krajana zaupnik nemških svobodomiselncev, med tem ko krščansko-socialni klub sklone zahtevati od ministrskega predsednika, da se pri zopetnem imenovanju nemškega ministra-krajana ozira na zahteve krščansko-socialne stranke, ki je največja nemška stranka.

Kako se bo vse razpletlo? Žalostno bi bilo, ako bi se radi trdovratnosti in zaslepljenosti gotovih kroge pahnilo državo sedaj, ko so s Krek-Kramarovim predlogom pokazale skoro vse stranke svojo deloljubnost in delavoljnost, v nove, težke krize.

Pa naj pride, kar hoče; Slovanska Unija je solidarna in mirno čaka nadaljni razvoj stvari. Odslovljenje dr. Schreinerja se je v vseh njenih krogih, kakor je bilo pričakovati, in kakor smo mi kalkulirali v zadnji „Straži“, sprejelo z zadovoljstvom na znanje. „Venkov“, glasilo čeških agrarcev, se tako-le norčuje iz dr. Schreinerja: Schreiner odlazi brez bengalične razsvetljave. Kot mučenik je hotel odstopiti, a odstopa v vlogi smešnega politika. Enako piše vse češko časopisje, ki pa obenem povdarja, da radi tega ne more zavzeti drugega stališča proti Bienenrthovi vladi.

Ako nekako reasumiramo vsa ta naša razmotrivanja, potem pridemo do zaključka, da bo zasedanje pred Velikonočjo v znamenju ostre opozicije Slovanske Unije, ker se Bienenrth še vedno boji nemško-nacionalnih zagrizencev in noče temeljite remedure, a bo mirno in se bo rešila rekrutna predloga in nekaj manjših gospodarskih in socialnih zadev.

Davek na pivo ali davek na hmelj?

Na shodih v Celju in Braslovčah dne 20. t. m. je poslanec dr. Benkovič na podlagi zanesljivih podatkov razkrinkal plitvost liberalne hujskarije zoper zvišanje davka na pivo. Evo uradne podatke!

V celjskem političnem okraju hmeljarskih nasadov po podatkih c. kr. kmetijske družbe 2446 ha, po podatkih hmeljarskega društva v Žalcu pa 2760 ha, med tem ko je vinogradov 3531 ha; veliko hmeljarjev ima obenem vinograde. „Narodni Dnevnik“ pa je smisel dr. Benkoviča, ko je to trdil v deželni zboru.

Leta 1909 se je v pol. okraju Celje pridelalo hmelja po podatkih c. kr. kmetijske družbe štajerske, dobljenih od podružnic družbe in potovalnih učiteljev, 15530 met. stotov, po nepodprtih podatkih hmeljarskega društva v Žalcu pa 18.000 q, tedaj recimo povprečno 16.500 q, tedaj približno 6% q na 1 ha. Koliko so vredni podatki hmeljarskega društva, sledi iz sledečih števil. Po njegovih podatkih je leta 1909. znašal izvoz hmelja iz celjskega političnega okraja okroglo 24.000 carinskih stotov ali 12.000 meterskih stotov.

Ko je priplul parnik k skalnatemu otoku.

(Švedski spisala Helena Nyblom.)

Tam daleč v morju leži bel skalnat otok. Nalik labodu se dviga iz slanih valov.

Višine pečin poraščajo veliki gozdi, bukve razprostirajo svoje pahljačaste veje in hrasti se ponosno dvigajo nad pritlikavo hosto.

Ob pobočjih se plazi in pleza srobotje, toda dalje notri v globini gozda, na varnem pred morskimi viharji, se razgrinjajo zelene livade, ki žarijo poleti cvetlice.

Skala je iz snežno-bele krede, ki daje morju, kjer jo obliva, posebno svetlikajočo se barvo. Barva morja prehaja iz najtemnejše modrine v svetlo-zeleno, vijoličaste sence se menjajo z zlatimi trakovi.

Zdi se, kakor da morje neprenehoma izpreminja svoj izraz, med tem ko se pogovarjajo valovi s pečino.

Zdaj se morje zasveti in zablesti same blaženosti, pa se zopet naenkrat zmrača in žuga, in kadar plane vihar iz svojega neznane skrivališča in drvi na svojih širokih perutih švigajoč čez morje, — da, potem se zaženejo valovi, glasno tuleč od strahu proti skalnatemu otoku, da bi se rešili; a padejo nazaj v morje in se razprše v dež kapljice.

Mnogo tisoč let je plaval ta skalnat otok v morju, ne da bi bila stopila nanj človeška noga.

Le ob priliki je razgrnil v enem izmed tesnih, peščenih zavetij pod gozdnim obronkom svoje mreže ribič, ki je tam zunaj ribaril.

Če je bil dan vroč, je bilo hladno v senci pod veje nizko pripogibajočimi bukami; in če je žvižgal vihar, je ležal čoln na varnem pod gozdom.

Sicer pa ni stopil živ človek na otok; zato je stvarstvo tu živelo v nekajenem miru.

Morsko prebivalstvo je imelo neštivilno stano-

Po podatkih posameznih železniških postaj v Savinjski dolini pa je znašal izvoz hmelja l. 1909.

1. Iz Celja v Žatec	316 q
" " " lokalnem prometu le	47 „
skupaj . . .	363 q.

To pa leta 1908; za leto 1909 številke še niso znane, izvozilo pa se je gotovo 1000 q.

2. Iz Žalca v Alost (Belgija)	q 763
" " " Bamberg	" 274
" " " Monakovo	" 53
" " " Nürnberg	" 2021
" " " Fürth	" 114
" " " Žatec	" 4455
" " " Auscha	" 455
" " " Tetschen	" 50
" " " Linz	" 92
skupaj . . .	q 8278

Vse v Nemčijo in na Češko, prav nič ga ne ostane doma!

3. Iz Št. Petra v Savinjski dolini.	
" " " " Žatec	q 584
" " " " Liebeschitz	" 417
" " " " Auscha	" 29
" " " " Nürnberg	" 336
skupaj . . .	q 1366

Vse iz dežele!

4. Iz Polzele-Braslovč v	
" " " " Žatec	q 2424
" " " " Nürnberg	" 536
" " " " Liebeschitz	" 100
skupaj . . .	q 3060

Vse iz dežele!

5. Iz Rečice na Pakiv	
" " " " Žatec	q 778
" " " " Nürnberg	" 251
" " " " Žatec	" 115
" " " " na Polzelo	" 18
skupaj . . .	q 1162

Večinoma vse iz dežele!

Tedaj se je izvozilo iz dežele	
v Celju približno	q 1000
" Žalcu približno	" 8278
" Sv. Petru v Sav. dolini približno	" 1366
na Polzeli-Braslovče približno	" 3060
z Rečice približno	" 1029
skupaj . . .	q 14.733

Pri tem pa še ni vštet precej obilen izvoz iz Šoštanja.

Te številke jasno govore, da se ogromna večina hmeljskega pridelka izvažja iz dežele, da se gavdoma če štajerske pivovarne (izvzemši morda Žalec-Laški trg) ne razpeča nitien meterski stot, da tedaj zvišanje deželnega davka na pivo producentom hmelja ne more nič škodovati. Na tak način se je poslancu dr. Benkoviču lahko posrečilo, ovreči vse plitve trditve nasprotnikov in liberalna zavijanja; te številke so na shodih dne 20. t. m. tako uplivala na navzoče hmeljarje, da je bila soglasna sodba: rajši zvišanje deželnega davka na pivo, nego pa zvišanje doklade nazemljiški davek, koji bi ravno hmeljarske nasade, ki so v I. razredu, prav občutno zadel.

vanj v mnogih votlinah in brlogih na tem morskem obrežju.

Mali morski novorojenčki so ležali na trebuhu na ploščah pri bregu in lizali morskno peno, med tem ko jim je morje nalahko čofalo po hrbtu.

Stari morski očetje, ki niso mogli prenašati polne moči poletnega solca, so se zavlekli v votline in so sedeli lepo na hladnem ter žvečili morskno travo, ali so pa spali pri povsod naokrog vladajoči tihoti svoj opoldanski spanec.

Zunaj v penečih valovih pa so plesale morske deklice po cele dneve pozno v svetle noči.

Izmišljevale so si vse mogoče igre. Včasih so se spustile ven na morje v dolgi vrsti in so se smejale ter prepevale, da se je razlegalo daleč po morju.

Drugokrat so plavale v dvojicah, roko v roki, in najhrabrejši so si upale celo same na razdivjano morje, da jih je vihar zibal na valovih.

„To je morski pes“, so rekali ribiči, če so leteli mimo njih v svojih šajkah z razpetimi jadri.

Toda gori v gozdih skalnatega otoka so prebivala druga bitja.

V skrivališčih med grmovjem so se podili poskočni favni* s kozlovskimi nogami in malimi, kratkimi rožički na sencih.

Znali so bolje plezati kot kozorog. Nobena višina jim ni bila prestra, noben rob preoster.

Iz bičja ob studencu so si sestavljali piščali in piskali nanje najčudovitejše melodije.

Vile po livadah so prenehale trgati cvetlice, kadar so zaigrali favni; tiho so stale in poslušale.

A kadar je zahajalo solnce, kadar so se začele sence daljšati, tedaj so plesali favni z vilami na livadah.

Vile so se znale pripogibati in majati, kakor trsje ob potokih. Mogle so plavati kakor oblaki po letnega neba in se zastirati s svojim pajčolanom ka-

* bajno bitje, pol človek, pol žival.

Zvišanje davka na pivo od 2 na 4 K bi znašalo 1 milijon kron, 6% zvišanje doklad na vse direktne davke pa isto svoto. Kdor tedaj po teh pojasnilih še hujša zoper zvišanje davka na pivo, ta deluje za zvišanje doklad na direktne davke; vsakega takega mora ljudstvo kot škodljivca in političnega sleparja z moko cunjno pognati. — Zopet nov dokaz za volilce S. K. Z., da njih poslanci pravilno, previdno in premišljeno zastopajo njih koristi.

Dr. Lueger.

Zelo resen je zdravstveni položaj bolnega dunajskega župana. Vsled večkratnih operacij je rana silno nevarna. Zdravniki so mu izrezali na hrbtu mesa v taki obliki, kot je večji kroznik.

Dne 24. februarja se poroča iz Dunaja, da se je bolezen čez noč zopet bolj poslabšala. Nastopila je komplikacija z bolnimi obistmi. Pokazala se je tudi kri v vodi, kar pomeni, da se pričakuje — če se pri bolniku ne obrne na boljše — v 24 urah katastrofo.

Bolnik mnogo spi in je zelo slaboten. Zdravniki poskušajo večkrat umetno, povzdigniti delovanje ledvic, a nič ne izda. Vsi prijatelji Luegerjevi, ki so ga dne 23. t. m. obiskali, so skrajno potrli, in pravijo, da je Luegerjev položaj brezupen. — Dne 24. februarja se je obrnil nekaj na bolje. Lueger je postal duševno zopet bolj krepak, je kadil priljubljeno cigaro, pogovarjal se s prijatelji, le jed mu ni dišala. Čilost Luegerjevega duha se pa posebno zrcali v tem, da se kljub hudi boleznini zanima za javno življenje in povprašuje svoje prijatelje, kako se suče politika. Včasih se še tudi po svoji stari navadi kaj pošali z obiskovalci. — Najnovejšo poročilo o dr. Luegerju pravi: Stanje bolnika je sicer zelo nevarno, ali popolnoma brezupno pa ni. Rana ne dela zdravnikom toliko skrbi, bojijo se le tega, ker ledvice ne delujejo. — Okrog mesne hiše, v kateri leži bolnik, pričakuje vedno velika množica ljudstva vesti o stanju županovca.

Politični pregled.

Državni zbor.

Seja 24. febr.

Prva točka današnjega dnevnega reda je bila volitev dveh podpredsednikov. Izvoljena sta bila Italijan Conci in Rusin Romaczuk.

Za tem je prišlo prvo čitanje rekrutne predloge. Najprvo je govoril domobranski minister Georgi, ki je priporočal hitro dovolitev rekrutnega kontingenta, da se glavni nabori ne zakasnijo, ker se s tem marsikoga oškoduje. Med drugimi govorniki, ki so se oglasili k besedi, je bil tudi znani pl. Stransky, ki je protestiral, ker je bil mnogozaslужni (!) minister Schreiner odstavljen pod pritiskom Slovanske Unije in z vedenjem nemških krščanskih socialcev. Radi tega bodo nemški radikali izvajali konsekvence. Druge nesreče ni bilo, in rekrutna predloga se je odkazala vojaškemu odseku.

Nato je prišel v razpravo nujni predlog poslanca Grafenauerja glede postopanja železniških oblasti na Koroškem nasproti Slovincem. V svojem utemeljevanju poslanec Grafenauer ostro biča nemške zagrizence, ki hočejo na vsak način zatreti, kar je slovenskega na Koroškem. Konstatira, da smatrajo Nemci v svoji za-

kor z meglo; favni so pa poskakovali kakor koze in odletovali od tal kakor srnjaki.

Najstarejši favn je vzel v roke svojo veliko piščal z mnogimi svetlimi cevmi, naježil obrvi in prislonil mastno spodnjo ustnico h pipkom piščalk ter drsnil z njo poskušaje mimo vseh.

Tedaj je bilo videti, kakor bi bila njegova ošiljena ušesa še bolj ošiljena, kadar je vrtel svoje okrogle, orehovo-rujave oči in čakal, da bi začela mladina plesati.

Kako je pa tudi znal igrati!

Ščinkovci in liščki so priletavali bližje in bližje, in so posedli po leščevju, da bi poslušali.

Vile so se globoko priklanjale ter se zopet vzravnavale, stopicale so po prstih, favni so pa tleskali s prsti in od veselja prevračali kozolce.

In potem se je začel ples.

To je bilo sukanje in valovanje po travniku — semtertja med rožnimi grmi in vitkimi brezami, in potem dalje v bukov gozd.

Zamišljene gozdne vile* so se prikradle na bukovke veje, kukale previdno izmed zelenih mladik in se nasmehovale.

Vsako drevo v gozdu je imelo svojo viló, ki je s svojim ljubljnim drevesom živela in umrla.

Kadar je žgoče solnce palilo otok, so se gozdne vile povspenjale na svojih drevesih med najvišje veje, stegovale vrat proti morju in vsrkavale slano sapo; če je pa vihar pretresal gozd, so se vile skrivale med gostim listevjem, ki jih je odevalo kakor kak plašč.

Včasih se je sicer izprehajala kaka gozdna vila tudi ob solnčnem svitu, toda le notri v globini gozda. Ven na travnik si nikdar ni upala, ker je mogla samo v gozdu živeti in dihati.

Mnogo tisoč let so vsa ta bitja živela na tem skalnatem otoku srečno, nemoteno življenje in zdaj je bilo zopet poletje.

(Dalje prih.)

* dryade.

slepljenosti vsakega za Nemca, ki govori nemški in nočejo pripoznati slovenščine v deželi, kjer je ena tretjina Slovencev. Krepro ožigosa tudi postopanje železniških uradnikov, ki nočejo dati v Celovcu, ki je vendar glavno mesto dvojezične dežele in kjer prebiva mnogo Slovencev, na slovensko zahtevo vozni listkov. Grafenauer je v izvajanja so vzbujala splošno pozornost, in še marsikateri nemškega poslanca je bilo sram, da vladajo v evropski državi taki barbarski odnošaji. Po Grafenauerjevem govoru je bila razprava o njegovem predlogu prekinjena in seja zaključena. Prihodnja seja je v soboto, dne 26. t. m.

Rekrutna predloga in Slovanska Jednota.

V seji parlamentarne komisije Slovanske Unije dne 24. februarja je stavil češki radikalec dr. Baxa predlog, naj Slovanska Unija glasuje proti rekrutnemu kontingentu. Za ta predlog se je zavzel tudi načelnik čeških agrarcev Udržal.

Poslanec Hruban je izjavil, da se je klubu katoliških Čehov dalo od stranke prosto pot glede glasovanja o rekrutnem kontingentu. Tudi Kramar je bil mnenja, da rekrutna predloga ni v zvezi s političnimi motivi.

Dr. Šusteršič je zato predlagal, naj se da vsem v Slovanski Uniji združenim klubom pri glasovanju o rekrutnem kontingentu prosta pot. — Predlog Baxov je bil odklonjen, sprejel pa se je enoglasno predlog dr. Šusteršiča.

Ustava v Bosni in Hercegovini.

Kakor smo že v 21. številki „Straža“ poročali, je bila v nedeljo dne 20. februarja proglašena za o-kopirani deželi, Bosno in Hercegovino, ustava.

Ta ustava je izšla kot najvišji patent z dne 17. februarja t. l. in uveljavlja sledeče postavbe:

Deželni statut z volilnim redom, poslovníkom, društvenim in shodnim zakonom in postavo o okrajnih zastopih. Statut ima tri dele: prvi govori o državljskih pravicah, drugi o deželnem zboru, tretji o njegovi kompetenci.

Skupno ministrstvo nadzoruje in upravlja obe deželi. Bosansko-hercegovsko vojaštvo je del skupne avstrijske armade. Splošne državljanske pravice so povzete po avstrijskih temeljnih postavah.

Volilno pravico v deželni sabor imajo vsi polnoletni deželani, ako so bivali vsaj eno leto stalno v enem kraju. Voliti smejo tudi vsi avstrijsko-ogrski državljani in učitelji. Pasivno volilno pravico imajo samo nad 30 let stari volilci. Izvzeti so civilni in železnični uradniki in učitelji. Volitev se vrši v treh kurijah. V I. se voli 18., v II. 20., v III. pa 34 poslancev. Skupno bodo imeli v zbornici katoličani 16, pravoslavni 31 in mohamedanci 24 poslancev. Judje dobe enega poslanca v II. skupini. Čudno in zastarelo je vsekakor, da se voli samo v I. in II. volilni kuriji tajno, v III. pa ustmeno.

Kar se tiče razdelitve volilcev, je razdeljena I. kurija v dva razreda. V I. razredu volijo tisti veleposestniki, ki plačujejo najmanj 140 kron zemljiškega davka; v drugi razred pa spadajo osebe, ki imajo direktnega davka najmanj 500 kron. Nadalje voli v tem razredu tudi inteligenca, to so: absolutni avstro-ogrskih visokih šol, duhovniki v deželi priznanih veroizpovedanj, deželni uradniki, železniški uradniki, vojaški uradniki ter upokojeni častniki. V II. in III. kuriji volijo vsi drugi volilci brez ozira na cenzus.

V listo virilistov spadajo:

5 mohamedanskih dostojanstvenikov, 4 pravoslavni metropoliti in predsednik pravoslavnega najvišjega šolskega sveta; katoliški nadškof, dva katoliška škofa, dva frančiškana ter judovski višji rabin, predsedniki višjega sodišča, odvetniške zbornice, trgovske zbornice in sarajevski župan.

Predsednika in oba podpredsednika bo imenoval začetkom vsakega zasedanja cesar, tako, da bodo zastopana vsa tri veroizpovedanja. Poslaniška doba traja pet let. Deželnemu saboru je odvzeta ingerenca skupnih zadev. Pač pa sme staviti tozadevne predloge deželni svet 9 članov. Vlado predloge mora pred vložitvijo potrditi skupna vlada. Zbornični poslovnik je zelo strog. Obstrukcija bo nemogoča, ker je predsednik absoluten tolmač poslovnikov. Disciplinarni odsek sme izključiti poslanca od 14 sej, ali celo za vse zasedanje. Diete znašajo dnevno 15 kron.

Ta ustava ni bogve kako zelo napredna. Posebno škandalozno je, da se v III. kuriji voli ustmeno. Iz vsega se zrcali znana avstro-ogrska umetnost in ozkosrčnost.

Poslanec Bulič odložil mandat.

Monsignor Bulič, ki zastopa v državnem zboru mesto Split, je sporočil državnoborskemu predsedniku, da odloži svoj mandat.

Prvi katoliški shod na Angleškem.

Zastopniki mnogih katoliških društev in organizacij na Angleškem tvorijo stalen komite za katoliški shod, katerega predsednik je dr. Franc Bourne, nadškof v Westminsteru. Sklenili so, da se vrši letos od 29. do 31. julija v Leedu katoliški shod. Ta shod je toliko večjega pomena, ker je prvi te vrste na Angleškem.

Katoliška šola na Angleškem.

Na nekem velikem zborovanju nacionalistov v Manchesteru je govoril Irec Mr. Redmont o sedanjih dolžnostih katoličanov. Med drugim je rekel:

„So nekateri, ki glasno vpijejo, da so prišli narodni interesi v konflikt z vero. Toda z veseljem lahko zatrjujem, da kaj takega ni trdila nobena merodajna oseba. Gotovo je, da niso s to izjavo katoliški škofje na Angleškem v nobeni zvezi. V svojih oglaših, katere sem z največjo pozornostjo čital, povdajajo samo, naj vsak volilec prosi za razsvetljenje in potem naj voli po svoji vesti. Ob enem označijo s občudovanja vredno jasnostjo stališče, katerega naj zavzamejo katoličani napram šoli. Tudi jaz se pridružim s celim srecem tej odredbi škofov in ponavljam: katoliški šoli pravico! Kakor vidite, je odredba škofov ravno ista kakor laikov in tudi moja. Pravzaprav ni ta odredba nič drugega, kakor istovestna z zantevami, katere smo mi, zastopniki irske ljudske stranke, predložili zadnjemu parlamentu. In s kakim vpehom? Takrat smo bili v manjšini za 200 glasov. Toda kljub naši manjšini so bili 4 vladni predlogi odklonjeni, kajti vsi so bili proti pravici katoliške šole. Sprejmimo torej odredbo škofov in se bojujmo za njo do smrti z vsemi svojimi močmi, in branimo, kakor v preteklosti, v popolnem sporazumu s škofi pravice katoličanov v naši domovini.“

Da se važnost te izjave bolje umeva, pripomnimo, da uživa Mr. Redmont vglad, katerega se lahko primerja z onim pokojnega Windhorsta in pa dr. Luegerja.

Razveseljivo je tudi, da se po tej izjavi irskega voditelja razblinejo v nič poskusi gotovih krogov, ki so hoteli zanesti razdor med Irce.

Bebelova 70letnica.

Vodja nemške socialne demokracije Aug. Bebel je obhajal dne 22. februarja svojo sedemdesetletnico. Socialni demokratje vsega sveta slavijo te dni po svojih listih vrhovnega poglavarja rudeče internacionale in diktatorja stranke.

Zivljenje Beblovo je bilo polno burnih dogodiljav, polno dela. Bebel je vnet pristaš načel, ki so jih učili Liebknecht, Marks in Engels. On je še zdaj najzvestejši pripadnik nemškega znanstvenega socializma, on se je vse svoje življenje dosledno boril in delal proti obstoječim družabnim in državnim zakonom.

Ker je bil pregoreč v svoji protidržavni ideji, je imelo sodišče mnogokrat opraviti z njim. Obsedei je vsega skupaj blizu pet let v ječi.

Kot državni poslanec je Bebel za časa Bismarcka mnogokrat nastopil proti zatirajoči njegovi politiki. Bebel je bil v Nemčiji znan kot najstrastnejši socialnodemokratski agitator in govornik.

Tudi pisaril je Bebel mnogo. Njegova knjiga „Die Frau“ je bila tiskana že v 50. izdaji.

Bebel je sila mnogo storil za moč in veljavo socialne demokracije. Od stranke je on tudi imel največ dobička; pustil je svoj prvotni stan strugarstvo ter se je posvetil samo za socialdemokratsko delo.

Kakor navadno vsi „voditelji“ socialne demokracije, tako je tudi Bebel obogatel od stranke. Uboji delavci, ki morajo kot sodrugi plačevati svoje težko prislužene vinarje kot strankin davek, so tudi Bebelu pripomogli do ogromnega premoženja. Bebel živi kot milijonar zelo komodno, dočim mnogi delavci rudečkar zabavlja čez „farško bisago“, a pri tem ne ve, da s svojimi vinarji množi bogastvo internacionalnih generalov.

Zanimivo tudi je pri Beblu, da je bil on v mladosti v katoliškem društvu rokodelskih pomočnikov, ter si je tam zajel prijateljstva do delavcev.

Raznoterosti.

Naznanilo. Vsem preč. gospodom župnikom se bodo prihodnje dni razposlalo na ogled Šmarnice, katere je spisal č. gospod Fr. Šegula. Opozarjamo vse dušne pastirje, da so imenovane Šmarnice letos edino nove, ker se v Ljubljani za leto 1910 ne bodo nobene izdale.

Romanje v Lurd, Rim in Loreto. Poseben romarski odbor na Dunaju bo letos priredil dva romarska vlaka v Lurd, oziroma Rim in Loreto. Prvi bo vozil dne 24. aprila, drugi pa 24. avgusta. Oba vlaka bodeta peljala iz Dunaja po tej-le črti: Dunaj, Beljak, Pontafelj, Marseille, Lurd, Nizza, Genova, Pisa, Rim, Loreto, Bologna, Pontafelj, Beljak, Dunaj. Natančnejše podatke o romarskem vlaku daje: Franco Semmelhofer, župnik, Waidmannsfeld, Nižje-Avstrijsko, in Anton Gradl, Dunaj, I., Operngasse 10.

Vojaški nabori. K notici v zadnji „Straži“ dostavljamo še sledeče: Za levi breg Drave v okraju Maribor se vršijo vojaški nabori na Pesnici dne 23., 25., 26. in 27. aprila, za desni breg se vršijo pa v Račjem dne 28., 29. in 30. aprila.

Za dijaško kuhinjo v Mariboru je nabral na gostiji Franca Lešnika in Jožefa Rožman v Stari novivsi družec Franc Rožman 10 K.

Novi davek na vino. Finančni minister Bilinski namerava v kljub tolikim protestom vinorejcev vložiti prihodnje dni v državnem zboru vladni predlog glede novega davka na vino. Že opetovano smo opozarjali naše vinorejce, naj pošljejo odločne proteste proti nameravani krivici, ki bi občutno zadela naše vinorodne pokrajine.

Število razporok v Zedinjenih državah rase od dne do dne, da je strah. Oficielna statistika kaže v teku zadnjih 20 let 1.000.000 razporok. Pred 40 leti

jih je bilo na leto do 10.000, zdaj že nad 66.000, tako da pride na 12 zakonov razporoka (vštevši tudi razporoke katoliških zakoncev). Ločijo se najčeseje v višjih krogih. Vzrok pravijo da je premalo razvita ljubezen ameriške mladine do rodbinskega življenja, ne le med tamošnjimi raznimi protestantovskimi sektami, ampak tudi med katoličani. Pri Amerikancih je vse dolar; to je prvo, vse drugo je bolj postranska reč! Da pa take razmere silno podpirajo moralni propad, to je jasno in zato tudi žalostno.

Znanstvena komisija učenjakov za preiskovanje ozdravljenj v Lurdu. Dr. Boissaride, ravnatelj zdravniškega urada, ki se bavi s preiskovanjem ozdravljenj, je pisal pred kratkim tamošnjemu preč. škofu v Tarbes pismo, v katerem govori o svoji zadnji avdienci pri sv. očetu. Med drugim, piše Boissaride, mu je papež izrazil željo, da bi se v Lurdu ustanovila komisija učenjakov, ki bi naj ozdravljenje romarjev resno in popolnoma na znanstveni podlagi preiskovala, da bi se potem resnično čudežna ozdravljenja razločevala od drugih ter bi se jih tudi lahko pred neverniki branilo. Dr. Boissaride je že storil potrebne korake, da se uresniči papeževa želja. S tem se brezdvomno strinjajo vsi katoličani, ki prav nujno želijo, da bi večne in brezplodne časnikarske polemike glede lurških ozdravljenj prenehale, ker radi premoči židovskega tiska katoliški cerkvi samo škodujejo.

Posvečenje katedrale v Westminsteru. Svečano posvečenje velike in krasne katedrale v Westminsteru na Angleškem se je definitivno določilo na 28. junija tega leta. Cerkev bo posvetil westminsterski nadškof ob asistenci vseh angleških škofov; slavnostni govornik bo newportski škof. Izključeno tudi ni, da pošlje papež enega kardinala-odposlanca k tej slavnosti, ki je tolikega pomena za angleške katoličane.

Vojaška imenovanja. Poveljnik 7. pešpolka polkovnik Fr. Pankert bo v kratkem imenovan za brigadirja v Trentinu, polkovnik Joh. Ferenengel bo pa prestavljen od 47. pešpolka za poveljnika 7. pešpolka v Gradec.

Poslanec Wastian in njegovi vsenemški tovariši še nikdar niso kaj tako pametnega predlagali, kakor nedavno v Gradcu, ko so zahtevali, da ne smejo krajevna imena po nepotrebnem pačiti. Mi se s tem popolnoma strinjamo. Vsak kraj naj ima svoje ime, kakor mu ga je dal narod. Nima smisla, da se pristna nemška imena v nemških krajih silijo v slovansko obliko. Baš tako je pa tudi narobe, da nam Nemci za vsak slovanski na Slovanskem ležeč kraj vsiljujejo nemška imena, in sicer navadno na ta način, da slovanska imena prav nerodno prestavljajo. Pokojni Nemcem naklonjeni učenjak Miklosich navede, da so Nemci na primer prestavili slovanska krajevna imena tako-le: Slatina — Latein, Senarska — Schweindorf, Brlog — Bierloeh, Venislava — Filzlaus. Naj bi nam Nemci pustili naše Brloge in Venislave neprestavljene, mi bomo pa jim radi pustili pri miru njihove Bierlöcher in Filzlause.

Tečaj za župane in občinske tajnike se vrši v Mariboru v času od 14. do 16. marca 1910 v dvorani Katoliškega delavskega društva, Flössergasse št. 4. Začetek v pondeljek dne 14. marca ob 8. uri zjutraj. Vspored: 1. Delokrog občine. 2. Občinski volilni red in občinski red. 3. Socialne naloge občin. 4. Nova kužna postava. 5. Razmerje občine do okrajnega zastopa in deželnega odbora. 6. Občinski predstojnik — policijski organ. 7. Dopisovanje z uradi, sestava računov. 8. Občine in — delo narodne obrambe. 9. Lovski zakon. 10. Odpis davka po uimah. 11. Sodnijsko-sirotinske zadeve. 12. Domovinska pravica v občini. Poleg teoretičnih predavanj se bodo dajala navodila za praktično delo, sestavljale razne pismene vloge itd. Predavali bodo gospodje državni in deželni poslanci župan I. Rožkar, župan F. Pišek in dr. Korosec, odvetnik dr. J. Leskovar, nadrevizor VI. Pušenjak in občinski tajnik Ivan Zupanc. Kdor se želi tečaja udeležiti, naj to prav kmalu javi Slov. kmečki zvezi v Mariboru.

Nova uniforma v skupni vojski. Dunajski častniki javljajo, da bodo početkom aprila izšle nove odredbe glede uniformiranja v vojski. Kavalerija bode dobila tudi sivo obleko in infanterijski oficirji gala-uniformo z belo suknjo (Waffenrock). V gala-uniformi se naj posebno razlikujejo oficirji, dočim naj dobe zdravniki, računovodje in avditorji gala-uniformo kakor vojaški uradniki. Za vse vojne uradnike, intendante in inženirje bode normiran klobuk s perjanico.

„Slovanska Liga katoliških akademikov“ na Dunaju šteje sedaj že 6 podružnic, in sicer: Češka Liga Akademicka, Danica, Hrvatska, Polonia, Spolek českých akademiků, Zaria. Skupaj nad 250 članov. Svoj lokal ima skupno s stanovanjem Danice in Hrvatske (VIII., Schönbornngasse 9, Parterre), kar je jako primerno, ker imajo tako člani vseh teh društev na razpolago vse knjižnice in časopise, kar jih imajo vsa ta tri društva. Da pripomore osebno medsebojno obhajanje društvniku največ k natančnemu medsebojnemu spoznavanju in učenju slovanskih jezikov, je jasno. Vrh tega obstojita pa krožka za poljski in češki jezik. Predsedništvo Lige je poslalo tudi drugim svojim podružnicam poziv, naj po možnosti snujejo v svojih društvih take krožke za študij slovanskih jezikov, v kolikor že ne obstajajo. Gotovo je v vsakem društvu član, ki zna kak drug slovanski jezik, ki ga lahko poučuje. Treba je le dobre volje in malo požrtvovalnosti, in uspehi ne bodo izostali. Ne sme se smatrati to za izgubljenje časa. Zakaj neovržno dejstvo je, da dobivajo slovanski jeziki od dne do dne večjo velja-

vo: njihova je bodočnost; to uvidevajo prav dobro tudi naši nasprotniki, ker se vedno v večjem številu uče slovanskih jezikov. Ravnotako jasno je pa tudi, da ne bomo Slovani kaj pridali dosegli, če se ne bomo drug drugega razumeli, če ne bo zavest jezikovne skupnosti prodrla tudi med ljudstvo, tako da jo bodo tudi nasprotniki jeli upoštevati. Torej na delo!

Knjižnica Lige obsega v prvi vrsti informativna dela za Slovence, kakor slovnice in besednjake posameznih jezikov, literarne in sploh kulturne zgodovine, ter o važnih slovanskih vprašanjih, kakor cirilmetodijskem itd. Liga dobiva zlasti več čeških in poljskih časopisov. Izdala bo za novo leto 1911. tudi svoj prvi almanah, ki ga že pripravlja. Opozarjamo že sedaj našo in slovansko javnost nanj. — Svoj redni občni zbor bo imela „Slovanska Liga katoliških akademikov leta 1911. bržkone skupno s sestankom jugoslovanskega katoliškega dijaštva v Ljubljani.

Prvi češki katoliški gimnazij so otvorili jezuitje na Velehradu. V prvi razred je vpisanih 26 dijakov.

Prvi reformni realni gimnazij v Avstriji so otvorili na Dunaju v Floridsdorfu. Ta ustanovitev je posledica sklepa srednješolske enquete leta 1908. Posebnost je, da se popolnoma opusti grško, mesto tega se poučuje angleško; risanje je obvezno v vseh razredih. Posebno pozornost se obrača na šport in praktične predmete.

Franosko katoliško dijaštvo v Parizu ima posebno par velikih zbirališč, na katera opozarjamo slovanske katoliške dijakke, ki jih bodo študije privedle v Pariz. Prvo je Sillon (Pariz, 43 Boulevard raspail), zbirališče za dijaško socialno gibanje navdušenih pristavev istoimenskega gibanja. Drugo pa je Reunion des etudiants (Pariz, Rue de Vaugirard 104). Glasilo te druge skupine je „Revue de Montalembert“, ki služi literarnim, socialnim in apologetičnim namenom dijaštva. Tretje: „Cercle catholique des etudiants“ (Pariz, 18, Rue du Luxembourg).

Splošni avstrijski katoliški ženski shod se bo vršil od 27. marca do 2. aprila letos na Dunaju (v hotelu „Post“). Na sporedu so ta-le predavanja: 29. marca: Materinski poklic ženske; Ženska v pridobitnih poklicih; Poselsko vprašanje. 30. marca: Žensko delavsko vprašanje; Sodelovanje žensk pri socialnem pomočnem delu; Sodelovanje žensk pri javnih zadevah; Književno delovanje žensk. 31. marca: Deklica v ljudski šoli; Gospodinske šole; Visokošolska izobrazba žensk; Ženske srednje šole; liceji in gimnazije. 1. aprila: Straža na kolodvorih; organizacija šoli odraslih deklic; samostani, penzionati, nadaljnjoizobraževalne in trgovske šole. 2. aprila: Znanstvena izobrazba ženstva za higijeno in bolniško strežbo; Boj proti nenravnosti. — O zborovanju bomo poročali.

Železnica Rogatec—Brežice—Rudolfovo. K tej važni zadevi smo prejeli še sledeči dopis: Železniško ministrstvo je z odlokom od 16. II. 1910 podelilo predkoncesijo za pripravljajna dela te železnice gg. dr. Barletu v Kozjem, dr. Benkoviču v Celju, dr. Janko Hočevarju v Krškem ter g. Josipu Ogoreutz v Novem mestu. Dne 18. t. m. se je v Krškem vršila seja železniškega komiteja, ki bode trasiral progo na Štajerskem do Brežic. — Pri seji se je doseglo popolno soglasje po živahnem razgovoru, ki je pokazal veliko zanimanje in razumevanje. S trasiranjem se bo takoj začelo; trasa novega odbora se nekoliko, posebno v kozjanskem okraju in pri Brežicah, razlikuje od proge obstoječega odbora v Brežicah. Na shodu se je od več strani ožigosalo postopanje breškega odbora, ki se ne briga za želje važnih faktorjev glede trase; konstatiralo se je, da je odbor vedno pripravljen, stopiti v ožji stik z breškim odborom, da se naj v skupnih točkah skupno postopa. Shoda se je udeležilo kakih 50 oseb, najodličnejših mož iz Posavja in iz Dolenjske. — Liberalni „Narodni Dnevnik“ ni zadovoljen, ker se liberalno časopisje ni obvestilo o shodu. Opozarjamo ga, da se sploh noben časopis ni obvestil, ker je bil to zaupen sestanek, pač pa se je obvestilo g. deželnega poslanca dr. Kukovca kot člana odbora, ki bi lahko svoje časopise obvestil ter prišel na shod.

Železnica Radgona—Mura Szombat. Da se zveže mesto Radgono po železnici z ogrskim Murskim središčem, to idejo se goji že dalje časa na štajerski, kakor na ogrski strani. V nedeljo, dne 20. februarja se je vršilo v Radgoni zadovno posvetovanje med štajerskimi in ogrskimi zastopniki. Sklenilo se je, da bo tudi del štajerske proge prevzela v upravo ogrska državna železnica. S pričetnimi deli se bo skoraj začelo. — Nova zveza Mažarske z našo deželo nam Slovincem, posebno našemu kmečkemu ljudstvu ne bo koristila, kajti gotovo je, da bodo odslej ogrski židje še lažje konkurirali z našimi kmeti, ter bodo preplavljali naša mesta s svojimi pridelki.

Gospodinski tečaj za učiteljice priredi letos deželni odbor v Marijanišču v Ljubljani.

Železnica nesreča. Na progi Gradeo—Köflach se je dogodila dne 24. februarja precejšnja nezgoda. Vsled napačno postavljene izogibalnice na postaji Krottendorf je zavozil tovorni vlak ob 7. uri zvečer v tam stoječe železniške vozove, ter jih je razbil na stran. Lokomotiva je zapeljala v vso brzino v železnično skladišče. Vlakovodja je težko ranjen ter so ga morali prepeljati v grško bolnišnico. Deset vagonov je popolnoma razbitih, železniški tir docela razdrt, promet ustavljen.

Andrej Hoferjeve slavnosti. Po vsej Avstriji, posebno pa na Tirolskem, so se vršile te dni impozantne slavnosti v spomin nesrečne smrti tirolskega junaka in branitelja domovine, Andreja Hoferja. Vsak domoljubni Avstrijec se je s žalostjo spominjal nemile usode, ki je zadela pred 100 leti voditelja katoliških Tirolcev — Hoferja. Spomin njegov bo živel na veke med njegovim ljudstvom.

Železnica Celje—Sp. Dravograd. Kakor se naši čitatelji še spominjajo, smo mi že lansko leto dvakrat pozivali občine, ki leže ob tej progi, naj sklenejo v sejah občinskih zastopov protest proti samonemškemu napisom in samonemškim tiskovinam. Ker imajo občinski odbori večinoma ta ali prihodnji mesec svoje seje, jih opetovano pozivljemo, da storijo to svojo narodno dolžnost, sklenejo protest in ga pošljejo podpisanega od vseh odbornikov na vodstvo Kmečke zveze v Mariboru ali pa v roke deželnega poslanca dr. Verstovškega, da se bodo napravili primerni koraki. Povdarjamo pa še enkrat, da je treba v tem vprašanju enotnega postopanja, in če hočemo vendar enkrat doseči ugodno rešitev naše zahteve, ne sme zaostati niti ena občina.

Morska kača.

Mesto okrožnega zdravnika v Brežicah se vedno ni zasedeno, ker se ni končala pravda, ki teče že od leta 1903 pri sodiščih. S stvarjo se je že dvakrat bavilo najvišje sodišče, dalje leta 1907 državno sodišče in dne 17. t. m. upravno sodišče.

Slovenski okrajni zastop je namreč v seji dne 26. junija 1902 sanitetnemu distriktnemu odboru dovolil prispevek 1500 K za distriktnega zdravnika, ki naj leži tudi okrajne uboge. Nato je sanitetni distriktni odbor imenoval zdravnikom gospoda dr. Strašeka, s katerim sta oba zastopa dne 31. avgusta 1902 sklenila „stalno na nedoločeno dobo“ službeno pogodbo.

V dostavku od 4. oktobra 1902 se je izraz „stalen“ tolmačil tako, da se dr. Strašek pogodba ne sme odpovedati, dokler službo v smislu predpisov izvršuje. Radi raznih rekurzov posilnemcev je zdravnik jel dvomiti o veljavnosti pogodbe; zato je okrajni zastop v seji dne 9. maja 1903 na njegovo izrečno željo izrekel, da pogodba sicer velja že vsled sklepa od 28. junija 1902, da pa jo na izrečno željo dr. Strašeka v celem obsegu potrdi. Zoper ta sklep so se Nemci pritožili, češ, da stari okrajni zastop nima več pravice kaj sklepati, ker se je novi že konstituiral (načelstvo pa še ni bilo od cesarja potrjeno) in ker se s tem sklepom krši osnovna imovina okraja.

Ta pritožba je bila na zunaj označena kot „priziv“ (par. 77 zakona o okr. zast.), v petitu pa se je zahtevalo rešitev po par. 76 cit. zakona, po katerem ima deželni odbor le na temeljno premoženje okraja paziti.

Deželni odbor je pritožbo smatral kot priziv po par. 77 cit. zakona, ter je razveljavil sklep od 9. maja 1903, češ, da nasprotuje koristim okraja, ker je pogodba neodpovedljiva; deželni odbor je tedaj prekoračil obseg pritožbe, ki se je opirala le na namišljeno kršenje osnovne imovine okraja.

Upravno sodišče je pritožbo zoper ta odlok deželnega odbora zavrnilo, češ, da je deželni odbor ravnal po svojem prostem sprevidu in da radi tega pritožba na upravno sodišče ni dopustna. Upravno sodišče je pritožbo Nemcev smatralo kot redni priziv, ne pa le kot nadzorovalno pritožbo, izreklo je obenem tudi, da vsi prejšnji tozadevni sklepi okrajnega zastopa, zlasti važni pravomočni sklepi od 28. junija 1902, ostanejo nedotaknjeni in da imajo sodišča v okviru teh sklepov in pogodbe odločiti, ali je pogodbeno razmerje neodpovedljivo ali ne, v ostalem pa da je pogodba seveda veljavna.

Gre se tedaj le še za to, ali je dostavek v pogodbi od 4. oktobra 1902, ki se tiče neodpovedljivosti, veljaven ali ne, ali se krije s sklepom v plenarni seji dne 28. junija 1902, o tem bode sedaj sodilo višje deželno sodišče, pri katerem zadeva visi že čez tri leta.

Sanitetni distriktni odbor zastopa poslane dr. Benkovič.

Te morske kače bo tedaj vendar menda kmalu konec.

Štajersko.

Mariborske novice.

Maribor. Na tukajšnji davkariji je neki mlad gospodič, ki se proti slovenskim strankam obnaša skrajno neuljudno in surovo. Da tak mlad nemški kulturonosец na slovenska vprašanja ne da slovenskega odgovora, je precej samoumevno vsem, ki imajo opraviti z našimi ljubeznivimi oblastnjami. A ne le to. Na slovenska vprašanja odgovarja v svoji blaženi nemščini tako odurno in neprijazno, kakor bi imel pred sabo kakega hlapca. Ravno tako ima tudi neki sluga veliko večjo skrb, da se igra s psi, kakor pa da bi postregel strankam, katere nimajo navadno toliko časa na razpolago, kakor nekateri gospodje na davkariji, ki od dolgega časa pozabijo še stranke postreči. Povemo omenjenima gospodoma, da naj ravnata drugače, čene bi bili primorani govoriti jasneje in drugje.

Maribor. Naši mestni očetje se pečajo včasih tudi s politiko. V seji dne 23. t. m. je vstal mestni svetnik Krall in je utemeljeval sledeči nujni predlog: Mariborski občinski svet je ogorčen (!), ker se je vlada proti izrečni volji nemškega ljudstva uklonila brezobzirnim Čehom in odslovila Schreinerja. S tem je silno nevhvaležno poplačalo požrtvovalne in nesebične (!) usluge Nemcev. Zato pozivlja nemške svobodomislne poslance, naj smatrajo ta slučaj za casus belli in pristopajo brezobzirno za dobrobit nemškega naroda. — Ta predlog je bil od naših dalekovidnih mestnih politikov brez debate enoglasno sprejet. Akoravno ta sklep zopet jasno osvetljuje narodno nestrpnost in zagrizenost naših mestnih očetov, je vendar gotovo rešil pri viharju ogorčenja, ki divja po mariborskih ulicah radi nečuvnega zatiranja nemškega naroda, za to pot omajano stališče nemškega frajzina. Zato so naši mestni očetje lahko ponosni in smo primorani, jim nekoliko pogledati skozi prste pri mestnem gospodarstvu, s posebnim ozirom na gradnje novega mostu, ki menda ne bo poprej gotov, kakor ko se bo Drava posušila. Ako človek zagazi v visoko politiko, se pač ne more brigati za malenkosti v domačem mestu, posebno, ako ima za sabo tako zveste in potrpežljive volilce, katerim je samo vsake čase treba povedati kaj lepega o nemškem frajzinu, pa radevolje nadalje plačujejo.

Krščanska darežljivost. Jako nas je razveselilo poročilo „Straže“, da se je med katoličani nabralo čez šest milijonov kron za ponesrečence — in še bolj pa, da so sveti Oče Pij X. sami poklonili 1½ milijona kron. Naj spozna svet, da še živi krščanska ljubezen v srcih katoličanov, ki radi pomagajo, kjerkoli je sila, in kolikor jim je mogoče. Drugoverci trdijo, da katoličani krščanske ljubezni ne poznajo; odpadniki pa pravijo in ljudi sleparijo: Prestopi iz katoliške cerkve — pri nas dobiš vse... Tako je v adventu neka oseba ljudem vse obečala, če od katoliške cerkve odpadejo in prestopijo. Da takim ljudem jezike zavežemo, drugim pa oči odpremo, podamo tukaj zanesljive dokaze krščanske darežljivosti v mestu Mariboru: 1. Društvo delavcev je za božičnico obdarovalo 174 otrok. 2. Kolonija 139 — šolske sestre. 3. Frohsinn 32. 4. Šolske sestre Maribor a) 155 učenk, b) 56 v vrtec. 5. Dekliška šola 11. 6. Studenci a) 48 v nemškem vrtec, b) 318 slovenskih delavskih otrok. 7. Dečkov dom 75. 8. Krčovina: vsi učenci male darčke, 2 sta pa dobila popolno obleko. 9. V gradu pl. baronice Tvikel 300 otrok mali obed. 10. Preč. kn. šk. konsistorij je podaril 100 K. 11. Duhovščina je poklonila 120 K. 12. Frančiškani: ubožcem čez 500 K; beračem na dan 40—60 skledic župe; vsak dan 7 dijakom obed. — Povsod kliče krščanska darežljivost v sv. katoliški cerkvi.

Leitersberg. Dne 23. februarja se je vršila v naši občini volitev župana. Dasiravno je znani vpoškojeni zemljiški knjigovodja Senekovitsch poskušal nekaj mešati, je bil vendar županom izvoljen zopet Alojz Lopič. Svetovalec so izvoljeni tudi sami Senekovitschevi nasprotniki. Na njegovi strani je ostal samo vinotržec Pessl. Ta blamaža je na Senekovitscha in njegovega druga tako bridko in občutno vplivala, da sta se po volitvi takoj odpeljala hladit svojo nemško jezo v šentiljski — Südmarkhof. — Dasiravno ne moremo konstatirati, da bi Slovenci zmagali v Leitersbergu, vendar nas veseli dejstvo, da je na celi črti poražena tista stranka, ki je hotela uničiti slovensko šolo v Krčevini.

Celjske novice.

Celje. V cinkarno v Gaberjih pride nov vodja. Iz Klausena na Tirolskem je v Gaberje prestavljen kot vodja cinkarne rudarski svetnik K. Sinek.

Ptujske novice.

Hajdin pri Ptuj. Naš občinski odbor je imenoval vlč. gospoda Janeza Tomana, župnika, vlč. gospoda Janeza Mlakarja, župnika v pokoju, gospoda Antona Klanjščka, učitelja, in gospoda Alojzija Pogrnjca, učitelja, častnim občanom. Vsi odlikovanci bivajo v Hajdinu ter so si tekom svojega tukajšnjega bivanja stekli izvanredne zasluge za občino in domačo župnijo.

Drugi kraji.

Braslovče. Shod S. K. Z., ki se je vršil v nedeljo popoldne v dvorani gospoda župana ob obilni udeležbi, se je sijajne obnesel. Bilo je vsaj 300 volilcev navzočih. Predsedoval je vrli naš pristaš gosp. Bošnjak, poročal je poslanec dr. Benkovič o vzrokih obstrukcije v deželnem zboru in splošno o političnem položaju. Zagotavljal je zborovalce kot natančen poznavalec poslovnika deželnega zbora, da slovenski poslanci morejo obstrukcijo vzdržati in vspešno voditi, vrniti pred zavrznimi napadi večine, dokler se jim vzljubi. Poslanci morejo tudi dnevni red tako postaviti, da se sploh ne bode moglo obravnavati. Primerno je označil tudi pisavo domačih liberalnih listov, ki so v oktobru poslancem S. K. Z. očitali slovenske govore in interpelacije, češ, da s tem Nemce izzivajo in dražijo, ko so ravno slovenski govori postali naše najboljše obstrukcijski orodje. O možnosti, vzdržati obstrukcijo delj časa more le oni dvomiti, ki nima pojma o poslovniku. Vprašal je zborovalce, ali oni hočejo vzdržati eventuelne posledice večletne obstrukcije, kazoč na vstrajnost kranjskega

ljudstva za časa obstrukcije v kranjskem deželnem zboru. Burni klic: Če hočete, 10 let! Saj itak nič ne dobimo od deželnega zbora!, so bili dovolj jasen odgovor. Končal je govornik svoj govor s tem, da je opisal sedanje cilje in pota slovanske politike v Avstriji, posebno na jugu, orisal smotre trializma, — samouprava Spodnjega Stajerja je le ena stopinja v dosego tega našega ideala — ter je opozoril, da se je ravno ta dan proglasila ustava v Bosni. „Slovan na dan, povsod na plan!“, naj bo naše geslo. Gromovito odobravanje je sledilo govoru. Sprejele so se soglasno primerne resolucije.

St. Lenart v Slov. gor. Tukajšni socialni kurzi. V predzadnji „Marburgerci“ se neki tukajšni nemščurček jezi, da so se vršili tukaj slovenski socialni kurzi, daš ga to popolnoma nič ne briga in boli. Ta mož se gotovo jezi radi tega, ker se boji konkurence. Tudi nekateri šentlenartski posilinnemci imajo namreč svoje socialne kurze, kjer se deca uči, kako se otroke iz slovenske šole z noži in plankami pobija. Kakor je iz časopisov znano, so svojo deco že dobro naučili, kako se z nožem ravna. Pa tudi v drugih vedah se bodo ti mladi stebri nemštva dobro izvežbali. Za vzgled vpljivosti imajo velemožnega gospoda, kateri se dela ljudem prijaznega s tem, da jih imenuje „gemeines Luder“ — ne zamerite, gospod urednik, da ne poznam za to primerno ljubkega slovenskega izraza. V drugih znanostih zopet lahko poučuje nadepolno nemško mladino neka gospa, ki se rada pritožuje, da ji je žal, da je rojena od slovenskih starišev. Za danes naj bo dovolj. Če bi se pa zopet kaka zvita glava brigala za naše socialne kurze, potem hočemo tudi mi bolj obširno in razumljivo odgovoriti; saj se vendar spodobi, da se radovednim ljudem odgovori!

St. Lenart v Slov. gor. Mnogi šentlenartski Nemci se sramujejo posledic svojega delovanja, ki so privedle celo do krvavih zločinov. Na okrajni cesti, kjer je zabodel učenec šulferajnske šole slovenskega učenca, so se videle luže krvi. Da bi naši posilinnemci takoj zbrisali te sledove krvi pred kmeti, so šli na lice mesta, ter so z blatom zakrili krvave sledove. Da, da, sram jih je, a to po vsej pravici.

St. Lenart v Slov. gor. Posilinnemci so si sezi-dali šulferajnsko šolo in pa „Vereinshaus.“ Ko so otvorili svojo šolo, je niso dali blagosloviti, ampak so čakali. Sedaj jo je pa blagoslovil učenec te šole s krvavo slovenskega dečka. Ta madež ne bo nikdar več iz nje izginil in niti „Deutscher Gott“ ga ne more izbrisati.

Ruše. Svet se suče in sedanji čas že tako naglo, da ne vem, ali se moti meni ali drugim! Ta zmešnjava je nekega kmeta tam vrh Smolnika popolnoma s tira spravila. Prodal je svojo lepo posestvo s krasnim gozdom, rečimo: pragozdom. Sedaj padajo ta orjaška drevesa, do 1½ metra debele smereke in trojke, pod neusmiljeno sekiro, kakor snopje za žanjico, in zopet postavila jih bode le doba od 100 let! In ker ni več planinskega vzduha, je posledica tavanja od kraja do kraja, kakor svoj čas egiptovski cigani: „s polnimi vrečami srebra in zlata, a brez miru srca.“ Latinec pravi: ubi bene, ibi patria! — V Rušah imamo dne 27. t. m. Ciril in Metodove podružnice veselic, katera se je gmotno vedno dobro obnesla. A umestno bi bilo, če bi katera kronica zazvenela tudi za obmejne Slovence! Kaj pa je, gospod brzi-mož? Ali se je stava obnesla? In če? Položite vsaj desetino v korist našim obmejnim Slovencem.

Staritrg pri Slovenjgradu. Prav južno vreme s toplim vetrom imamo sedaj; imel bo pa dokaj posla, predno bo polizal sneg v planinah, v katerih ga je na mestih celo po štiri metre na debelo. A vkljub temu se niso mogli dosti kaj pomagati ubogi planinci, ker ni bilo pravega sanijenca, ker pod snegom ni bila zadosti zmrznjena zemlja. Tako je zaostalo in ostalo veliko dela in denarja v planinskih leseh.

Podgorje. Bralno društvo vabi k gledališki predstavi: „Sv. Cita“, ki jo priredi v nedeljo, 27. februarja 1910. Pričetek ob 4. uri. Vstopnina 30 vin. Pridite mnogošteviino! Odbor.

Poljčane. Slovenska kmečka zveza priredi v nedeljo, dne 27. t. m. popoldne po večernicah v gostilni g. Gajšeka shod. Poročal bo deželni poslanec g. Novak.

Vitanje. Socialni tečaj dne 21. in 22. t. m. je krasno uspel. Zbralo se je mnogo mož in mladeničev iz domače župnije ter sosednjih župnij Skomre, Frankovo, Stranice, Iolič in Dobrna, kateri so pazno sledili predavanjem. Predaval je g. dr. Hohnjec o krščanskem socializmu, o strankah na Slovenskem, o politični in nepolitični organizaciji, o časopisih itd.; g. Vladimir Pušenjak pa o kmečkem vprašanju, o združništvu, o agitaciji in o davkih. V ponedeljek zvečer se je priredil zabavni večer, na katerem so nastopali kot govorniki možje in mladeniči iz vseh župnij, zapelo več domačih pesmic in potem šaljive licitacije nabrale za obmejne Slovence 20 kron. Da je bil tečaj potreben in ljudstvo za predavanja dovezeto, je najboljši dokaz dejstvo, da je bila drugi dan udeležba večja, ko prvi dan.

Iz žalske okolice. Komaj sem se zganil ter pozdravil svojega kolega, kateri biva tam nekje na Mrzlici v svojem brlogu poleg Hausenbichlerjeve koče, že me je ta okrtal, češ, da sem se menda že liberalil. Ako bi ne razvidel iz tvojega dopisa, da si res poleg tvojih resnih misli šaljivec, moral bi vzeti brezovo metlo v roko, da bi te pošteno omedel. Toda za sedaj ti bodi prizanešeno, a pomni si, da ne bo-

deš preveč dražil resnih kolegov, kajti drugače bi znala tebi slaba presti. Vprašaj me radi volitev, ki so se vršile v Žalcu. Nočem ti ostati dolžan odgovora. Najprvo ti moram odkrito povedati, da kaj takega gotovo še nisi videl. Rad bi te bil povabil, da bi bila korakala skupno — jaz izpod gora, ti pa iz Mrzlice — pogledat v nekdanj slavnj Žalec, katerega vem, da si upošteval, ker si iz samega upoštevanja do nekdanjega voditelja Žalčanov izvolil svoj brlog poleg njegove koče. A ni mi bilo mogoče, zato sem bil sam. Ko prigazim na trg, ustavim se na varnem mestu ter opazujem. Tisti žalski frakarji, par študentov, muzikantje, so skakali od hiše do hiše, kakor nori. Nekateri so bili že popolnoma obnemogli, tako da so jih morali voditi pod pazduho. Tamkaj pred rotovžem pa je stala častna straža, ker so bili notri v rotovžu visokorodni gospod poslanec Roblek vodja komisije. Ta častna straža se ni preveč lepo obnašala proti tistim, kateri niso bili ž njimi. Delali so se norca in zmerjali so, kakor sploh naprednjaki znajo. Kadar so generali spoznali, da je zmanjkalo privržencev v volilnici, tedaj je dobila garda ukaz, da se razkropi po celem trgu in lovi novih volilcev. Ta komedija je trajala v vseh treh razredih. Zdaj se naprednjaki bahajo. Pravijo, da jahajo. No, ta je pa zopet lepa. Le tako naprej, ne vemo, kam bodeste prihajali. Imel bi ti še veliko zanimivega povedati, toda če ti vse na enkrat povem, bodeš pa kmalu pozabil vse. Zato prihranim nekaj za prihodnjik. To ti pa še povem, da je celo „lepa žalska Micika“ bila čudno vesela, ker je prišel „luba duša“ do ene šarže. Povem ti odkrito, da si lahko zadovoljen, ker nisi videl cele komedije, saj ne vem, kako bi bilo šlo s tabo, ker šaljivci imajo vedno svoje nevarne muhe. Na svidenje! — Samotar pod goro.

Stariši, pazite na otroke! Dne 22. februarja 1910 se je vršila pred mariborskim okrožnim sodiščem kazenska razprava proti Mariji Kele iz Gradišča. Obtožena je bila radi zanemarjanja dolžnosti, ki je ima kot mati, da pazi na svoje otroke. Nesrečnica je namreč dne 31. decembra 1909 odšla po potrebnno hrano k trgovcu pri Sv. Barbari, pustivši doma svojega 4letnega sinka Martina in 13mesečno hčerko Liziko v sladkem spanju. Ko se je vrnila domov, je bila že veža polna dima, ki je prihajal iz sobe, v kateri je pustila speča otroke. Martinek se je v materini odsotnosti izbudil iz spanja, je prišel do zveplenk in je zanetil slamo v postelji, v kateri je spala njegova sestra Lizika. Slama je začela tleti, pri čemur se je Lizika, tako opekla, da je takoj prvo noč nato umrla. — Nesrečno mater je zagovarjal odvetnik g. dr. Josip Leskovar, ki je z živimi besedami dokazoval, da pač ni Terezija Kele kriva nesreče, ampak beda, katera jo je prisilila, da je pustila svoja otroke brez varuha doma, da jim je šla po potreben kruh v bližnjo vas. — Sodišče je prišlo izvajanjem zagovornika ter je Terezijo Kele popolnoma oprostilo. Stariši, pazite na otroke, da se obvarujete žalosti in se izognete povrh še sodnemu preganjanju!

Rogatec. (Občinsko gospodarstvo.) Pri zadnjih občinskih volitvah so se Slovenci vzdržali volitev, in tako so prišli v odbor izključno sami Nemci in posilinnemci. Da bi se bolj ovekovečili in si priborili častno mesto v rogaški zgodovini, so pričeli ne glede na finančno moč občine korajžno na veliko roko gospodariti. Upeljali so električno razsvetljavo; s tem so nakopali ogromne dolgove in bili še primorani zvišati doklade. A pri vsem tem je elektrika pri nas tako draga, kakor nikjer drugod. Kar je pa najhujše, je to, da se stroji zelo obrabljajo, in bo kmalu vsa elektrarna za nič, ostali bodo pa dolgovi in doklade. To je pa seveda silno neprijeten zaključek v občinskem gospodarstvu, in zato postajajo tla nekaterim vodilnim mogotcem pri nas prevročja. Kakor smo izvedeli iz precej zanesljivega vira, prosi baje kar pet teh vodilnih mogotcev za premestitev. Samo da pridejo oni iz neprijetnega položaja, občina naj si potem pomaga, kakor ve in zna iz zagate. Nemško-nacionalno gospodarstvo je pač povsod zelo enako, posebno, ker bazi- ra navadno na zelo velikodušnih načelih.

Brežice. V nedeljo, dne 20. februarja so bili naši posilinnemci tako „srečni“, da so imeli v svoji sredi poslance Markla in dr. Negrija. Shod je imel namen, demonstrirati proti slovenski obstrukciji v Gradcu. Vendar je prišlo na shod bore malo brežiških „Nemcev“. Zatorej se je shod tudi zelo klaverno obnesel. Deželni poslanec dr. Negri je v klavernem tonu, gotovo še pod vtisom slovenske obstrukcije, žalostno pripovedoval svojim volilcem, kako strašna nesreča preti štajerski deželi, ker jo hočejo Slovenci razkosati. Tudi Markl ni imel prave korajže. Tožil je, da hočejo Slovani Nemce v Avstriji pritiskati ob steno. Maloštevilni volilci so bili zelo nezadovoljni nad suhimi poročili obeh poslancev. Kaka velika razlika med našimi shodi in temi bornimi zborovanji nemških nacionalcev. Pri nas veliko navdušenje za boj naših poslancev, pri nasprotnih shodih pa povsod fiasco za fiasco. Tako je bilo tudi na shodu v Brežicah.

St. Andraž nad Polzelo. Pozor pred sleparjem! Neki postopač v podobi agenta se je potikal pretečno nedeljo po naši župniji in izvabljal lahkovernežem svitle kronce, češ, da pobira za neko pogorelo dunajsko cerkev. Da bi se mu posel bolje posrečil, je prišel tudi v cerkev, imel je veliki rožnivenec v rokah, in je prav „pobožno“ molil. Ljudje so kar občudovali njegovo pobožnost in ga zato popoldan tudi obdarovali. Zahteval je sedem kron za cerkev in sv. maše,

ki se bodo brale za dobrotnike, pa zadovoljil se je za prvo silo same z dvema, kateri je blagohotno spravil v svojo malho. Bodite vendar previdni!

Pri Sv. Križu tik Slatine ima katoliško politično društvo za rogaški okraj svoj redni letni občni zbor v nedeljo dne 27. februarja, popoldne ob 3. uri, v čitalnici. Vsi udje in prijatelji društva so na ta zbor uljudno povabljeni. Pride tudi gospod državni in deželni poslanec Franc Pišek, ki bo govoril o sedanjem političnem položaju in nekaterih gospodarskih vprašanjih.

Slovenjgradec. Ni se dolgo od tega, kar so se naši ljudje nekako ogibali gostilne Narodni dom. Pa je bilo tudi mnogokrat dovolj opravičenih vzrokov za to. Mnogi so se že celo resno bali vsled tega za existenco Narodnega doma. Ali sedaj pa se je naenkrat vse na bolje preobrnilo. Gostilna v Narodnem domu je sedaj skoraj vedno polna različnih gostov vseh stanov. Tudi kmetje, ki so se poprej gostilne v Narodnem domu najbolj ogibali, sedaj prav radi tje zahajajo. Od kod je to prišlo? Od kod ta sprememba? Naši ljudje so sprevideli, da če propade slovenska gostilna v Slovenjgradu, bi bila to velikanska škoda za slovenstvo našega okraja. Začeli so torej našinci pridno agitirati med ljudstvom in res, to je imelo vspeh. Sedaj je Narodni dom zbirališče vsega našega ljudstva. Saj pa je tudi sveta dolžnost slehernega Slovence okraja slovenjgraškega, posebej pa še meščanov in okoličanov, da slovensko gostilno v mestu podpirajo in na ta način uveljavijo geslo: Svoji k svojim!

Koroško.

Narodni dom v Velikovecu dela velikovskim nemško-nacionalnim zagrizencem nebroj preglavic. Ker je gostilna v Narodnem domu v celem Velikovecu na najboljšem glasu, je skoraj vedno polna različnih gostov. Tudi mirni in poštene Nemci raje zahajajo v to gostilno, kot pa v razne druge nemško-nacionalne beznice. To pa grozno jezi in peče naše Ultragermane. Zatorej pošiljajo v nemške liste, posebno v znane celovške „štimitice“, pozive, naj se Narodni dom bojkotira. Pa vse skupaj nič ne izda. Slovenci, le poslušajte se ob potrebah gostilne v Narodnem domu! — Svoji k svojim!

Kranjsko.

Podaljšanje vipavske železnice. V nedeljo je bil v St. Vidu shod županov vipavskih občin na kranjski strani, ter postojnskih in senožeških. Vsprejeli so resolucijo: Vipavska železnica naj se zveže z eno točko projektirane proge Postojna-Štanjel, če le možno z Razdrtim.

Ljubljana. Vseslovenski zdravniški shod. Kakor čujemo, vršil se bo sredi meseca marca v Ljubljani shod slovenskih zdravnikov, katerega se bodo udeležili tudi zdravniki iz Štajerske, Koroške, Primorja itd. Predpriprave so v rokah društva zdravnikov na Kranjskem. Shod ima pred vsem namen, izvoliti slovenski narodni odbor za osrednji zbor slovenskih zdravnikov. Kakor znano, oživotvoril se je ta lansko leto takoj po XVI. mednarodnem zdravniškem kongresu v Budimpešti. Slovani hoteli so se tega kongresa prvotno udeležiti. Radi nasilja Madžarov proti nemadžarskim narodnostim, osobito Slovakom in Rumunom, pa so Čehi, Slovaki, Malorusi, Sloveni, Hrvatini in Bolgari sklenili, da bojkotirajo budimpeštanski kongres. Udeležili so se ga le Poljaki in to v velikem številu. Toda ne en Poljak ni bil izbran v začasno kongresno predsedništvo, akoravno je bil na zadnjih mednarodnih kongresih v Moskvi, Parizu, Madridu, Lisabonu vselej izvoljen v predsedništvo zastopnik Slovanov. Toda to ni bilo vse. Madžarski zdravniki stavili so predlog, da imajo v stalni komisiji za prirejanje mednarodnih zdravniških kongresov glas le delegati onih narodov, ki tvorijo lažne države. Protest profesorja Wicherkiewicza se ni vpošteval. Radi tega so se sešli delegati slovenskih narodov takoj po kongresu na Dunaju in so sklenili, ustanoviti osrednji vseslovenski zdravniški zbor, ki bo prirejal lastne kongrese. Tak kongres vršiti se ima letos v Sofiji. Ob enem so Slovani napravili potrebne korake v Hagu, kjer ima sedež stalna komisija za prirejanje zdravniških kongresov. Na shodu meseca marca izbrali bodo Slovenci svoje zastopstvo v osrednji slovenski zdravniški zbor.

Star rimski denar. V Ljubljani so pri kopanju temelja c. kr. obrtne šole našli delavci lonec zlatega in srebrnega rimskega denarja, ki tehtja 2 kilograma. Novci so še dobro ohranjeni. Zlatniki, ki izgledajo še kakor novi, imajo napis: „Victoria Romanorum.“

Primorsko.

„Kmečki Glas“, glasilo kmečke stranke na Goriškem, je prenehal izhajati, tako kratko in hladno brez sočutja se glasi parte, katerega čitamo v raznih liberalnih listih o nesrečnem koncu lista, ki jo ob svojem postanku pred tremi leti prerokoval, da bo v najkrajšem času neomejeno zagospodaril na solnčnem Goriškem. Žalostna je sicer usoda „Kmečkega Glasa“, a pravična. Taka breznačajna in brezsmotrena politika, ki temelji na kopici domačih fraz, mora pač peljati do katastrofe.

V pričetku se je ta list, ki je nastal radi nezadovoljstva z liberalno stranko, in iz častihlepnosti nekaterih političnih športsmanov, smukal okoli S. L. S., potem se je priklopil z dušo in telesom goriškim liberalcem, in je bil pravi priganjač za razdrapano stranko političnega jonglerja A. Gabrščka, a malo pred svojo smrtjo je prisegal večno zvestobo soc. demokraciji. A tudi ta ne bo preveč žalovala nad to izgubo. Nekoliko težko bo pri sreči, in mogoče tudi kje drugje kakšnemu drugemu gospodu, ki je že sanjal o politični slavi in moči, a je vse tako silno spodletelo, in bo treba sedaj najbrže še kaj plačevati. G. dr. Franko, športi stanejo, kaj ne?

Deklica umrja za opekljami. 16letna deklica Frančiška Petvar, hšna pri neki rodbini v ul. Giuseppe Gatteri v Trstu je v torek zjutraj postala žrtev lastne neprevidnosti. Ob 7. uri zjutraj je postavila na plinovo ognjišče kositrasto škatljo, v kateri je bila zmes voska in terpentina, namenjena za čiščenje parketov. Zmes se je takoj užgala in deklica, prestrašena, je zgrabila gorečo posodo, da jo vrže med pomije. Takoj pa se je tudi užgala njena obleka. Vrgla je posodo strani in z gorečo obleko na smrt prestrašena je begala po kuhinji. Gospodinja, ki je bila še v postelji, je skozi steklena vrata zagledala svetli zarez plamena. Vpijoči deklici je zaklicala, naj se vrže na tla, ker da s tekanjem okoli kuhinje še bolj razvname ogenj. Na upitje obeh žensk so pritekli sosedi, ki so nametali odej na ubogo deklico in tako vdušili ogenj.

Deklico so potem prepeljali v bolnišnico. Vse telo, od glave do nog, je bilo polno opeklin, tako, da je bila zdravniška pomoč zaman. Pol ure kasneje je revica, ki je strašno trpela, izdihnila.

Radijobrzojaven promet v Pulju. V smislu iskrobrzojavnega dogovora in dodatka s sklepnim zapisnikom, obelodanjenim v drž. zak. XVII. pod štev. 36 z dne 11. marca 1909 je prevzela postaja v Pulju 20. februarja 1910 tudi javen radijobrzojaven promet. Kot posredovalno mesto med imenovano obrežno postajo in na suhem ležečimi brzojavnimi uradi, bode uradoval c. kr. poštni in brzojavni urad Pulj 1.

Obrežna pristojbina za iskrobrzojavke iz Pulja obrežna postaja znaša 60 st. od besede brez določene najnižje pristojbine.

Krovno pristojbino, katero se bode iztirjalo poleg obrežne pristojbine in poleg navadnih pristojbin za odpravo na progah brzojavnega omrežja, in katera je na poedinah ladjah različna, je razvideti iz drugega oddelka, stran 30-35, predel 11, mednarodnega seznama iskrobrzojavnih postaj.

Naslov na ploveče ladje opremljenih iskrobrzojavk mora biti kolikor možno natančen. Isti mora obsegati: a) ime prejemnika z morebitnim spolnim pristavkom; b) ime ladje, kakor je sprejeto v seznam, s pristavkom nacionalitete in v slučaju enakosti imen, tudi razlikovalnega znamenja po mednarodni signalni knjigi; c) ime obrežne postaje, kakor je navedeno v seznamu.

Nedopustne so brzojavke s predplačanim odgovorom, brzojavne pošne nakaznice, brzojavke s ponavljanjem, brzojavke s potrdilom prejema, brzojavke, ki naj se zapošiljajo, pristojbini podvržene notice, razven, ako se nanašajo edino na prenos po progah brzojavnega omrežja; nujne brzojavke, izvzemši opremo po progah brzojavnega omrežja na podlagi predpisov mednarodnega brzojavnega pravilnika, in slednjič po posebnih selih in potom pošte dostavljajoče se brzojavke.

Velik štrajk v Filadelfiji.

Tramvajski uslužbenci v Filadelfiji so začeli štrajkati, ker se jim ni hotelo povišati plače in pa zmanjšati število delavnih ur. Štrajkujočim so se pridružili tudi delavci raznih velikih tovarn in drugih industrijskih podjetij v Filadelfiji. Ker je delavstvo solidarno, je nastal velik generalen štrajk.

Vsled tega je prišlo do velikih nemirov. Štrajkujoča masa je razbila in zažgala že nad 300 vozov električne železnice.

Ker je nastopilo vojaštvo in policija, ter se je streljalo na štrajkujoče, polastila se je teh silovita razburjenost.

Dne 21. in 22. februarja je prišlo do zelo burnih prizorov. Delavska masa je z dinamitom spustila v zrak centralo tramvajске železnice. Štrajkujoči so tudi izruvali vodovodne cevi, pretrgali zvezo za punovo razsvetljava, tako da proti Filadelfiji nevarnost, da bo na mnogih mestih brez vode in luči. Štrajka se udeležuje krog 120.000 delavcev.

Tudi žene in dekleta pomagajo pri demonstracijah, ter se kaže, da so ženske še bolj vstrajne v boju. Mesto Filadelfija bo trpelo veliko škodo.

Narodno gospodarstvo.

Avstrijski vinarski kongres. Letos se bo vršil od 5. do 10. septembra na Dunaju VIII. vinarski kongres. Istočasno se tvori tudi mednarodna razstava, na kateri bode razstavljeno vinogradsko in kletarsko orodje, stroji, učila, in drugi v to stroko spadajoči predmeti. Razstava bo v prostorih „Vrtnarskega društva“. — Kongres in razstava bo istočasno, ko bo otvorjena na Dunaju tudi lovska razstava. Nadejati se je torej, da bo vsled tega udeležba obilna, zato priporočamo prav toplem vsem onim, ki se pečajo z iz-

delovanjem vinogradskega in kletarskega orodja in strojev in raznih vinogradniških potrebščin, naj se udeležijo na vsak način te razstave. Ker je bila že lansko leto državna vinska poskušnja in ker ni bila zadnja trgatve nič posebnega, zato se vinske poskušnje ne priredi. Kdor misli kaj poslati na to razstavo, naj se zgleda pri „Odboru za VII. vinarski kongres na Dunaju 1910.“

Znižanje petrolejskih cen. V Tustanovici v Galiciji so odkrili nov petrolejski izvirek. Iz tega izvirka se bo dobivalo na mesec okoli 800 cistern petroleja. Vsled tega obetati tržišče surovega petroleja močan pritisk, in cene petroleja so z malimi razlikami znižane na 2 K 48 vin.

Propad kmetijskih posestev na Štajerskem. Kakor skoraj v vseh deželah, izvzemši Švico, opazujemo tudi pri nas že precej let sem nenavaden proces, ki je zelo značilen za naše gospodarske in socialne razmere. Po prostovoljni prodaji prehajalo leto za letom vedno več kmečkih posestev v nekmečke roke. V „statističnih podatkih za Štajersko najdemo zanimiv pregled, kako padajo prave kmetije, ter postanejo njihovi gospodarji razni meščani, bogataši, penzionisti itd. V tem statističnem pregledu je s številkami dokazano, da je v teku zadnjih petih let prešlo 2.25% kmečke posesti v roke nekmetov. Najbolj močno nazadujejo kmečka last na Gornjem Štajerskem. Tam je že dosedaj skoro polovica zemlje v posesti veleposestnikov, dočim imajo kmetije le še 40% zemlje v svoji lasti. Opazuje pa se tudi dejstvo, da se na Gornjem in deloma tudi na Sr. Štajerju veleposestva pomnože, dočim se pri nas na slovenskem Štajerskem vedno huje razkosavajo večja kmečka posestva. Na Gornjem Štajerskem prikupujejo razni visoki aristokrati ter drugi bogataši in prijatelji lova manjša kmečka posestva k svojim lovskim veleposestvom. Tam se nasadijo navadno gozdovi, redi in pomnožuje se v lovске svrhe divjačina. Z razmnožitvijo divjačine se dela potem sosednim kmečkim posestnikom ogromno škodo, in ti potem rade volje prodajo svojo last bogatemu in brezobzirnemu sosedu. Ta proces se nadaljuje leto za letom ter bo spravil gornještajersko kmetijstvo na rob propada. Na Srednjem Štajerskem je okolica mesta Gradec že v veliki večini v posesti graških meščanov, penzionistov in uradnikov. — Na slov. Štajerskem pa razmeroma ne pride splošno toliko kmetij v gosposke roke, kot v ostalih delih dežele. Le v bližini naših mest, trgov in industrijskih podjetij opazujemo v večji meri to žalostno prikazen. Pač pa vidimo, da v naših krajih razni denarni zavodi v večji meri kupujejo posestva. Kakor pa znano, lotila se je kmečke lasti tudi druga drzna nasprotnica: Südmarka in njej sorodna društva. To je za ves kmečki stan pogubno. Ob naši jezikovni meji je gospodarsko stališče vsled žalostnih razmer in vsled velikega pritiska že itak slabo. Poleg tega pa naseljuje Südmarka na kupljena posestva sicer neke vrste kmetov, ki so pa jako dvomljivo znaka. Če bode na Štajerskem padanje kmečke posesti tako močno napredovalo, kakor se to godi sedaj, že lahko v naprej računamo z dejstvom, da bodo prišli pravi kmečki posestniki vsaj v bližini večjih in bolj razvitih krajev v manjšino in bodo popolnoma odvisni od gosposkih „kmetov“, ali bodo pa izginiti.

Narodno-obrambno delo.

Schulverein na delu. Z velikanskim pritiskom dela nemški Schulverein na to, da na našo jezikovno periferijo postavi kolikor mogoče mnogo svojih ponemčevalnic. Posebno na sreči leži Schulverein slovensko-nemška meja na severo-vshodu. Poglejmo črto od Radgone do Sv. Duha na Ostrem Vrh. Cela veriga samih šulferajnskih ponemčevalnic! Na Ščavnici, Sladkem Vrh, pri Čmureku, Št. Ilju v Slov. goricah, Št. Lenartu itd. Koliko šol v tem ozemlju pa dobiva od Schulvereina denarne podpore, koliko je takih učiteljev, ki dobivajo tudi še od Südmarke plačilo — za svoje delovanje! — V kratkem se bo v bližini Št. Ilja zopet osnovala nova šola po vzoru ponemčevalnic Schulvereinovega sistema. V Dobrenju je namreč že pred dolgimi leti zasnoval neki veliko-dušni Slovan (Draš) neko ustanovo, ki šteje nad 25 tisoč kron, z namenom, da se v občini Dobrenje postavi ljudska šola s slovanskim učnim jezikom. Ker se nihče ni pobrigal za to ustanovo, zvalohi so jo sedaj Nemci, ter so baje že storili potrebne korake, da se za ta kapital ustanovi popolnoma trda nemška šola, ker baje ustanovnik ni v oporoki izrecno zahteval slovenščine kot učni jezik. Sliši se, da misli še tudi Schulverein prispevati več tisočakov za to šolo. Mi resno opozarjamo odločilne faktorje v Št. Ilju, da se še začasno pobrigajo za to perečo narodno zadevo ter skrbje, da se prepreči nakana naših narodnih sovragov. Povdarjamo samo, da je blagi ustanovnik, ki je bil Slovan, gotovo mislil slovenščino, ko je v oporoki zahteval sicer ne slovenski, pač pa slovanski učni jezik na tej nameravani šoli v Dobrenju. Če bi pa se vseeno drznili polastiti tega ustanovnega denarja, ter bi se vključ testamentsnim določbam ustanovila samonemška šola, naj pa naši poslanci zaropčejo na pristojnih mestih in spravijo vso zadevo v pravi tir.

Za obmejne Slovence so darovali: „Tatinska družba“ v Jazbinah 5 K; Mohorjani pri Sv. Kuni-gundi na Pohorju 8 K 60 vin.; na gostiji Marije Kvac v Slakovi se je nabralo 8 K; Zofija Šketa v Braslovčah je nabrala na gostiji Martina Kolšek in Baldine

Stakne v Orli vasi pri Braslovčah 12 K; Mohorjani pri Sv. Rupertu v Slov. gor. 5 K; gdč. Helena Žmave pri Sv. Rupertu v Slov. gor. 5 K; Mohorjani pri Kapeli 10 K; na dan poroke g. Franca Žličarja v Št. Juriju ob juž. žel. se je nabralo 12 K; na gostiji g. Jožefa Bratina pri Sv. Križu na Murskem polju je nabrala gdč. Anica Slavičeva iz Grab 6 K; na gostiji g. Ivana Ureka v Pišecah se je nabralo 20 K; Mohorjani v Mariji Nazaretu 6 K 40 vin. Vsem blagim darovalcem iskrena hvala!

Za obmejne Slovence. Gospa Pikl, županova soproga, Griže, nabrala v veseli družbi 5 K; vesel družba Krašovec v Zalcu 10.20 K.

Za šentiljski dom so darovali Mohorjani v Gotovljah 20.60 K.

Era Südmark v Bosni.

Ni naš Št. Ilj tako srečen, da bi samo njega božala robata pest Südmarke. Tudi seta ponemčujoča kuga ni zadovoljila samo z našimi slovenskimi pokrajinami, ampak boginja Südmarka stega svoje požrešne kremplje že tudi na naš slovenski jug.

Že takoj po okupaciji Bosne so se začeli Nemci iz vseh dežel pridno naseljevati v novi deželi. In naša vlada, oziroma vladar Bosne — vsakokratni finančni minister — ni vedel boljšega, kakor da je mirno gledal, ko so se Nemci celo iz Prusije pričeli naseljevati na jugu. Pa ne samo to. Statistika nam kaže, da se je od leta 1885 pa do 1905 razdelilo med nemške naseljence, to je take, ki so s culo privandrali naravnost iz Nemčije — 21.892 hektarov najlepše bosanske zemlje. Mnogo rodovitnega sveta ob Drini, pa tudi ob Savi imajo ti naseljenci v lasti. Kje so bili nekdanje v stari Bosni vasi z imeni: Filipovichdorf, Rudolfstal, Wilhelmsberg, Franz Josefsfeld, Windhorst in z drugimi slimi imeni? Te nove naselbine so si napravili Nemci sami. Vse te nove nemške naselbine so podobne črvom, ki so se zarili v zdravo drevo. Pa kako dobro se godi tem pruskim naseljnikom! Sprva dobivajo iz nekega fonda zastoj vse kar rabijo: priprave za hiše, različno orodje, živež, semenje, živino in vse druge potreščine.

Kaj pa naseljeni Slovani, ali pa ubogi Bošnjaki? Nič! Sedaj pa dejanski podpira pruske naseljenice tudi Südmarka, ter žrtvuje leto za letom visoke svote za Bosno. Vlada pa domačine, katoliške Bošnjake, mesto, da bi jih podpirala tlačiti dan za dnevom vedno huje. Mi pa imamo upanje, da bo prišel mož, ki bo zabranil, da vsenemška Südmarkina drevesa ne bodo zrastle do nebes.

Književnost in umetnost.

Slovenski učitelj. Glasilo slovenskih kršč. učiteljskih in katehetskikh društev. Letnik XI., štev. 2. Vsebina: Shod za šolsko reformo v Gmündenu in vti-si s potovanja. (Profesor A. Plečnik.) Memoriranje pri verskem pouku. (Ignacij Nadrah.) Rešite nas zamud. (Hribski.) Ne dražite! (Belan.) Česa nam je najbolj treba? Ljudsko šolstvo na Kranjskem. [Katehetski vestnik: katehetske beležke; zgledi, uporabni pri katehezi; vzgojni utrinki. Učiteljski vestnik. Raznoterosti. — „Slovenski Učitelj“ izhaja sredi vsakega meseca ter stane za celo leto 4 K. Naroča se v Ljubljani.

Zora. Glasilo katoliško-narodnega dijaštva. Letnik XVI. Zvezek 5. Vsebina: Boj svobodni misli! A. B. Iz zgodovine Marijinih kongregacij, J. Samsa. Dopis iz Lovanja. Z južnih tal, dr. Zvonko. Iz prijateljevih pism, J. Stenar. „Le Sillon“, P. Fr. S. Visokošolsko dijaštvo. Glasnik. Srednješolsko dijaštvo. Listek. — „Prvi oveti.“ — Zora izhaja vsak mesec enkrat s prilogo „Prvi oveti.“ Na leto stane 4 K, za dijače 2 K. List toplo priporočamo.

Katoliški Indijanci.

Uradni katoliški letopis, ki izide začetkom meseca februarja, vsebuje sledeče statistične podatke o katoliških Indijancih v Združenih državah: Skupaj se nahaja 299.870 Indijancev v tej deželi. Od teh je 55.711 katoličanov. Med temi katoliškimi Indijanci deluje 138 duhovnikov. Za te Indijance se je doslej dogradilo 197 kapel, 53 šol-hranilnišč in 17 dnevnih šol.

V preteklem letu je bilo 818 spreobrnjenecv — odraslih oseb — in 2769 otrok krščenih, 1286 oseb birmanih in 93.517 obhajanih. Med onimi, ki so prejeli sv. obhajilo, se je nahajalo 633 prvoobhajancev in 660 prvoobhajank. Tekom leta je bilo 571 parov poročenih, a pogrebov se je vršilo 1157.

Razgled po svetu.

Riba z nogami. Čudno poroča neki angleški list o odkritju neke ribe, ki ima tudi noge. Amerikanski naravoslovec dr. John Hasemann, ki raziskuje živalstvo po južni Ameriki na besedo Carnegie-instituta, je našel blizu Manaos redko in dosedaj nepoznano žival, namreč ribo, ki je na videz dolgo iskani člen med močeradam in ribo. Riba ima zakrnele noge, nima luskin, je slepa, ter ima mesto pravilnega okostja hrbtni mozeg kakor hrustanec in v glavi zobe. Usta ima na spodnji strani in daleč molječe čeljusti. Na hrbtu nosi žival kožno gubo, ki je precej slična plavuti. En eksemplar te redke ribe je že v Pittsburgu v Carnegie-muzeju in s tem se bode bavil učeni svet bolj temeljito, ko se vrne Hasemann.

Abdul Hamid, bivši turški sultan, je sedaj zopet v Carigradu, kamor so ga prepeljali, ker je hudo obolet.

Katoliki na Kitajskem. V nekem kitajskem koledarju so sledeče številke o stanju katoliške cerkve v kitajskem cesarstvu. Leta 1909 so se katoliki pomnožili za 68.343. Število duhovnikov je naraslo za 32, med njimi 10 Evropejcev in 22 domačinov. Sedaj je na Kitajskem 45 škofov, 200 duhovnikov in 1.210.054 katolikov. Na enega duhovnika pride 207.509 prebivalcev, med njimi 589 kristjanov. Torej je med 359 Kitajci samo en katolik.

Hako so se Špartanci borili proti pijačevanju? Akoravno so bili Špartanci pagani, so vendar tudi oni smatrali pijačevanje za veliko zlo ter pregreho, ki jo je treba zatirati. Borili so se proti pijačevanju samo z naravnimi sredstvi. Da bi se mladini pijačevanje že v mladosti do dna pristudilo, so jim navadno pokazali kaknega popolnoma pijanega človeka. Samo pogled na takega nesrečnega je bil Špartancem dostikrat dovolj, da so se potem celo svoje življenje varovali grdega pijačevanja.

Nemška prismojenost. V zadnji seji občinskega zastopstva v Karlovih Varih se je sklenilo, da se nemško ime tega mesta Karlsbad ne da preložiti. Ko bi gospodje občinski svetovalci v Karlovih Varih le malo pogledali v zgodovino nazaj, bi videli, da je to mesto bilo svoj čas z okolico vred popolnoma češko. S svojim predlogom so se pač samo blamirali.

Premoženje je nesel seboj v grob. Pred nekaj dnevi je umrl v Bosanskem Brodu bogati kmet Nikodem Balati. Sorodniki so oblekli truplo v praznično obleko, v kateri so ga tudi pokopali. Čez nekaj dni so odprli oporoko umrlega in sorodniki so bili zelo presenečeni, ko so čuli, da je zašil Balati vse svoje premoženje 32.000 kron v praznični telovnik, v katerem je bil pokopan. Vsled posebnega oblastvenega dovoljenja so truplo izkopali, in v telovniku so res našli zašiti denar. Še bolj pa so bili presenečeni veseli dediči, ko se je dognalo, da obstoji večji del denarja iz starih bankovcev, ki so že neveljavni.

Koliko je stala rusko-japonska vojska? Se do sedaj se ni zanesljivo vedelo, kako velike so bile izgube obeh vojskujočih se držav, in koliko človeških žrtev je padlo v tej veliki vojni. Japonska je sedaj izdala natančne podatke o izgubah na ruski in japonski strani. Rusi so imeli 1.365.000 vojakov v Mandžuriji in drugih tamošnjih bojnih pokrajinah, Japonci pa 1.600.000 mož. Dejanski se je boj udeleževalo samo 500.000 Rusov in 540.000 Japoncev. Mrtvih je bilo na ruski strani 313.000, pri Japoncih pa 392.000 mož. Stroški za vojno so znašali pri Rusih vsled dolgega transporta mnogo več kot pri Japoncih, namreč 4.6 milijard, dočim je Japonce stala vojskasamo 3.6 milijard.

Posnemanja vredno. Ko sem potoval pred nekaj leti po Belgiji, tako pripoveduje neki župnik, sem bil gost bogate in imovite rodbine, ki je imela milijone v posesti. Po kosilu mi je rekla gospa: Gospod župnik! Večerja je pri nas ob 7. uri, zvonilo bo pa četrt ure prej, ker molimo pred večerjo rožni venec. To pa naj vas ne moti, da ste le ob 7. uri med nami! Mene je pa le zmotil večerni zvonec ali bolje, iz velike radovednosti, kako se opravlja skupna pobožnost, sem se pustil radovoljno premotiti in sem prišel k rožnemu vencu. In videl sem imovitega, občespoštovanega gospodarja, ki je klečal na tleh pred stolom, poleg nje ga je klečala gospa. Poleg hišnega kaplana so klečali sinovi, hčerke pa ob svoji učiteljici. Na tleh so klečali tudi strežniki in vsi hišni posli, samo kuharice, ki je pripravljala večerjo, ni bilo. Hišni duhovnik je molil naprej rožni venec in litanije Matere božje, vsi drugi pa, dasi tako različni po svojem stanu, so molili skupno kot enakopravni otroci svete katoliške cerkve. Tudi jaz sem molil ž njimi. Kaj sem ob tej večerni pobožnosti čutil v srečo, ne morem povedati. Toliko pa lahko rečem: molil sem takrat prav zbrano, in molil sem tudi za svoje župljane ter sem mislil: Ko bi vedel, da se moli v vsaki družini moje župnije zvečer sveti rožni venec, mislim, da bi bil pač najsrečnejši župnik!

Ne pozabite na Št. Ilj!

MALA NAZNANILA

ki se sprejemajo po 2 vin. od besede, najmanjši znesek je 50 vinarjev.

Kdor želi pojasniti o rečeh, ki so naznanjene v inseratnem delu, naj pridene za odgovor znamko 10 vinarjev. Drugače se ne odgovori.

Zaradi preselitve v Maribor prodam svoj **vinograd** Zagradom pri Celju (prej Vabič). Natančnejši pogoji se zvedo pri g. dr. Jos. Vrečko, odvetniku v Celju. — Karolina Planer. 23

Nikoli več

ne bodem menjal mila, odkar rabim **Bergmann-ovo Steckenpferd-lilijno milo** (znamka Steckenpferd) od **Bergmanna & Co., Tešin** na Labi, ker je to milo najbolj učinkujoče od vseh drugih zdravnih mil zoper pege; pospešuje tudi, da ostane polt sveža in lepa. Komad stane 80 vin. in se dobi v vseh lekarnah, drožerijah itd.

Služba organista in cerkovnika je v Timenici, p. Škofjivod blizu Celovca izpraznjena in se lahko hitro nastopi. Pogoji ugodni. Prosilci, vešči kaknega rokodelstva, imajo prednost. — Zupnijski urad Sv. Jurja v Timenici.

Cerkveni in sobni slikar in pleskar

Franjo Horvat

MARIBOR, Kasinogasse štef. 2.

Se priporoča veleč. duhovščini in slavnemu občinstvu za slikanje cerkev, dvoran, sob, društvenih odrov, napisov na steno, deske, plošče in steklo ter za vsa v pleskarsko in slikarsko stroko spadajoča
:: dela :: 53

Postrežba točna! :: :: Cene nizke!

Splošno priznana

najboljša postrežba po zmernih cenah
:: edino le pri domačem brivcu ::

S. Ulčar-ju

Koroška cesta 7 poleg Cirilove tiskarne.

Za dijake najugodnejše cene. 233

Delavnica za popravila!

Velika zaloga ur, dragocenosti, srebrnine in optičnih stvari po vsaki ceni.

Tudi na obroke! Ilustr. cenik zastoj! Gramofone od 20 do 200 K.

Niklasta remont-ura	K 3-60
Pristna srebrna ura	" 7-
Original omega ura	" 18-
Kuhinjska ura	" 4-
Budiljka, niklasta	" 8-
Poročni prstani	" 2-
Srebrne verižice	" 2-

— Večletna jamstva. —

Nasl. Dietinger
Theod. Fehrenbach

urar in očalar
Maribor, Gosposka ulica 26.

Kupujem zlatnino in srebro.

500 hl najboljšega haloškega vina iz l. 1909, se dvakrat pretočenega, prodaja po K 30— do 40— loko žel. postaja „Posojilnica Sv. Barbara v Hal.“ 17

Hotel

Pri belem volu v Celju

sredi mesta, blizu vseh uradov; za tujce 30 sob z vso ugodnostjo pri nizkih cenah, tudi mesečna stanovanja s hrano za letoviščarje; izborna kuhinja, vedno sveže pivo, različna vina; po letu senčnat vrt; vozovi v hiši vsak čas na razpolago: : : 51

se priporoča za obilni obisk.

Ignac Božič

narodni krojač v Mariboru,

Tegethofova ulica 16, v hiši dr. Rosine

se priporoča slavnemu občinstvu, kakor tudi preč. duhovščini za izdelovanje vsakovrstnih oblek in talarjev po najnižji ceni. Zaloga vsakovrstnega blaga in gotovih pelerin.

78

V nujnih potrebah se vsakovrstna obleka v 24 urah zgotovi.

! Otvoritev trgovine !

Ivan Kleinschek,

trgovina s steklom, porcelanom in kamenino

MARIBOR ob D., Koroška cesta štef. 17.

Priporoča se za nove izdelave, okvirjenje podob, kakor vsa v to stroko spadajoča dela. Poprave se izvršijo zelo solidno in po najnižjih cenah. 126

Karol Tratnik, Maribor

Župnijska ulica št. 3.

se priporoča prečastiti duhovščini za naročila različnih mošttrane, kelihov, ciborijev, lestencev, svečnikov, križov, itd. Stare cerkveno orodje popravljam pozlatim in posrebrim v ognju. Mnogo priznanih pisem na razpolago. Svoji k svojim. 38 Svoji k svojim!

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

v lastni hiši (Hotel pri belem volu) v CELJU, Graška cesta.

Poštno hranilnični račun št. 92.485. — Telefon št. 8.

Hranilne vloge se obrestujejo po 4½% brez odbitka rentnega davka.

Domači hranilniki se dajejo na dom brezplačno.

Hranilne knjižice drugih zavodov se sprejemajo kot vloge, ne da bi se obrestovanje prekinilo.

Posojila na zemljišča po 5% do 5½% brez in z amortizacijo.

Posojila na zastavo vrednostnih listin.

Osební kredit na menice in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Konvertacija vknjiženih dolgov z najmanjšimi stroški.

Oskrbuje svojim članom izterjevanje njihovih terjatev.

Brezplačno reševanje vseh zadev. 4

Izvrstni molitveniki

SO:

Herg. Venec pobožnih molitev in sv. pesmi . . . K 3-50

Rozman, Dekliške bukvice „ 3—

Venec svetih pesmi . . . „ 2—

Prijatelj otroški . . . „—40

Sv. Opravilo . . . „ 1-35

Vsi ti molitveniki se dobijo tudi v zlati obrezi in stanejo potem okoli 50 vinarjev več. Poština znaša 20—30 vin. za 1 knjigo.

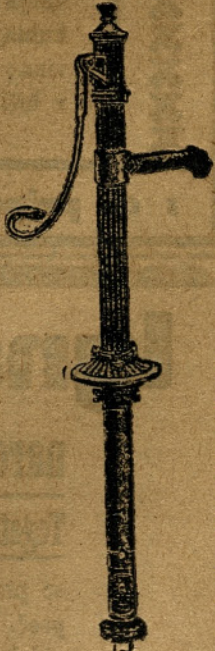
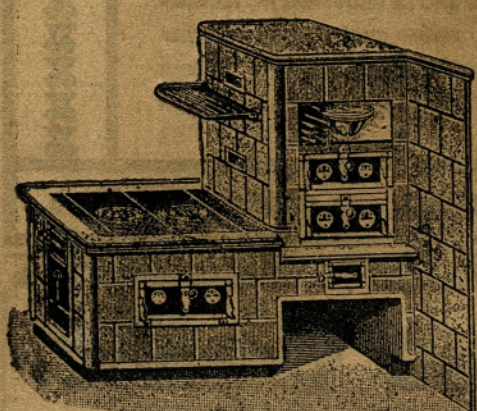
Trgovina tiskarne sv. Cirila v Mariboru.

ROBERT DIEHL, žganjarna, Celje,

priporoča svojo doma
žgano slivovko, tropi-
novec, vinsko žganje,
brinjevec kakor tudi

**štajerski
konjak.**

Stavbeni in umetni ključavničar, oblast.
koncesionirani vodovodni instalater

Ivan Rebek, Celje

Poljska ulica št. 14.

Se priporoča zadrugam, občinam, korporacijam in zasebnikom za cenjena naročila, namreč za navadne, kakor tudi umetno izdelane železne ograje, kakor tudi vrata, bodisi za vrte, dvorišča, cerkve, grobove itd., štedilna ognjišča vseh sistemov za zasebnike, gostilne ali zavode. Prevzamem napeljavo vodovodov iz studencev, vodnjakov s hidraličnimi vidri. Izde-
lujem vsake vrste tehtnice, tudi premostne (Brücken-
wagen), prevzamem iste kakor tudi uteže v popra-
vilo. Napeljujem strelovode ter prevzamem sploh vsa
v mojo stroko spadajoča dela in izvršujem ista točno
in solidno, vse po zmernih cenah.

V Mariboru!

Poduk v glasovirju, orglanju, posvetnem in cerkvenem petju, teoriji, harmoniji itd. daje mlad iskrišen in renomiren kapelnik. Ponudbe naj se blagovolijo poslati pod „Kapelnik 1910“ Narodni dom, Maribor.

Še nikdar v Slovenjgradcu!

Velikanska zaloga volnenega blaga
najnovejše vrste Za moške kamgarn,
loden, ševijot, lepi klobuki, srajce,
močno platno za prtice; vse po naj-
nižji ceni pri

Druškovič-u
v Slovenjgradcu.

Volнено

blago, cefiri, batisti in perilni
kambrik za ženske obleke v veli-
kanski izbiri in po čudovito
nizkih cenah se dobi v narodni
veletrgovski hiši

R. Stermecki, Celje

Vzorec proti vrtni zastoni in pošiljave
čez K 20— franko. Prepričajte se o
„Bomba“ tkanini, katera je preiskušena
najboljša za žen-ko in moško perilo. —
Kos 23 met. franko K 15-50. Cajgasti
ostanki po 20 met. trpežni K 8—, fini
K 10—, zelo fini K 12—. 3

Restavracija XXXXX Narodni dom v Mariboru.

Izhorna kuhinja, izvrstna vina ka-
kor: haloško, ljutomersko, dr. Thur-
nejev muškatelec, mozlec, vinarec,
bizeljčan, konjičan itd.
Pivo iz budjeviške češke pivovarne.
Po letu udobno kegljišče. Vrtni paviljoni.
Sobe za tujce.

Za obilni obisk se priporoča 37
Lojzika Leon.

Edina narodna steklarska trgovina Fran Strupi, Celje

priporoča svojo bogato zalogo stekla, porcelana in kame-
nine, vsakovrstnih šip, svetilk, ogledal in okvirov za po-
dobe. Prevzete vse steklarskih del pri cerkvah in pri-
vatnih stavbah. 2

Najnižje cene! Najsolidnejša in točna postrežba!
Na debelo. Na drobno.

Edina narodna trgovina čevljev

Štefan Strašek, Celje

priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih čevljev za
gospode, dame in otroke; posebne čevlje za ples, bele
in lakaste po najnižji ceni! 7

Tovarna za peči H. KOLOSEUS Wels, Gornje Avstrijsko.

Izvrstne in v vsakem oziru nedosegljive peči iz železa,
emaila, porcelana, majolike za gospodarstvo, hotele,
restavracije itd. — Naprave za kuhinjo s soparom, s
plinom in peči na plin. Dobe se v vsaki trgovini, kjer
ne, se pošljejo takoj. Zahtevajo se naj „Originalni
Koloseus-štedilniki in manj vredni izdelki naj se vra-
čajo. Ceniki zastoj.

Olje od motorja oddaje 100 kg. po **25 K.**
Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Spodnještajerska ljudska posojilnica v MARIBORU,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Stolna ulica št. 6 (med glavnim trgom in stolno cerkvijo).

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: na-
vadne po 4%, proti 3 mesečni odpovedi po 4%.
Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in
1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se spre-
jemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obre-
stovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so
poštno hranilne položnice na razpolago (šek konto
97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni
varnosti po 4 $\frac{3}{4}$ %, na vknjižbo sploh po 5%, na
vknjižbo in poročilo po 5 $\frac{1}{2}$ %, in na osebni
kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vre-
dnostnih papirjev. Določeno pri drugih denarnih za-
vodih prevzame posojilnica v svojo last proti po-
vrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo
7 kron. — Prošnje za vknjižbo dela posojilnica
brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. dopoldne
in vsako soboto od 8 do 12 dopoldne, izven
praznikov. — V uradnih urah se sprejema in iz-
plačuje denar.

Pojasnila se dajejo

in prošnje sprejemajo vsak delavnik od 8.—12.
dopoldne in od 2.—5. dopoldne. 6

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nabiralnice.